

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^E JAARGANG

WOENSDAG 1 MEI 1935

No. 1009

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

*Redactie-adres: Pieter de Hoofweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.*

*Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.*

*Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cent. Economisch-Statistisch
Kwartalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.*

INHOUD.

	Blz.
VERLAGING VAN DE OPENBARE UITGAVEN door <i>Prof. Mr. C. W. de Vries</i>	398
Devaluatie en Beleggingsmarkt door <i>S. W. Prins</i>	399
Het tekort van het Spoorwegpensioenfonds door <i>A. M. Groot</i>	400
De Engelsche bietsuikerindustrie en het Greene rapport door <i>A. Volz</i>	402
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Schatting van de met bieten bebouwde oppervlakte in Europa in 1935 door <i>Dr. G. Mikusch</i>	404
AANTEEKENINGEN:	
De Zwitsersche franc en de toestand op de geld- en kapitaalmarkt	405
Bevordering van den uitvoer in Japan	406
Het Regeeringsstandpunt tegenover steunverleening door gemeenten aan nieuw op te richten bedrijven	407
Omvang van de werkloosheid in Frankrijk	408
MAANDCIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zout- mijnen	408
STATISTIEKEN	409—412
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

30 APRIL 1935.

De omstandigheden op de geldmarkt hebben zich niet gewijzigd; de spanning houdt aan. De rente voor driemaands bankaccepten is gelijk aan het officieele disconto. Call noteert 4 pCt. De prolongatie-rente blijft natuurlijk ook op het hooge niveau: 4¼—3¾—3½—4—4½ pCt.

* * *

De nieuwe Amerikaansche maatregelen in zake de zilver-aankopen hebben opnieuw de onzekerheid van de toekomst van den Dollar in het licht gesteld. De Dollarkoers vertoonde dan ook een constante teruggang: 1.48½—1.47%. Waar de \$/£ koers uiteindelijk maar weinig veranderde (4.85—4.84, met in het midden der week een afwijking van 4.81½), is het Pond Sterling hier eveneens ingezakt: 7.18—7.11—7.13. Fransche Francs waren wat meer gezocht; de koers verbeterde van 9.75½ tot 9.76¼. De £/Fr. koers liep van 73.40 op 73.05 terug, na voorbijgaand 72.80 genoteerd te hebben. Enkele malen was er vraag naar Francs voor goudaankopen, daar arbitrage tusschen Parijs en Londen mogelijk was. Belga's veranderden niet, 25.06. De Zwitsersche Franc kwam van 47.87 op 47.92. Ook het Zwitsersche devies geniet nog steeds de belangstelling van de speculatie. Marken veranderden maar weinig: 59.60. De Scandinavische wissels lagen vanzelfsprekend lager in de markt. Voor kabel Indië, dat een oogenblik pari gehandeld werd, moet nu weder 100¹/₁₆ betaald worden. Canadeesche Dollars 1.47. Door de stijgende zilverprijzen noteerden Hongkong-Dollars hooger, ca. 87.50. Shanghai-Dollars ca. 55.

Op de termijnmarkt doen Ponden, Dollars en Francs nog steeds een te hoog agio. De slotnoteeringen waren voor Ponden op één- en drie maanden resp. 7½ en 19 c., voor Dollars 1¼ resp. 4 c. en voor Fransche Francs 8 resp. 18 c. Zwitsersche Francs op drie maanden levering doen een disagio van ca. 1.25.

De vraag naar kleine postjes gouden munten bleef aanhouden. In de noteeringen kwam geen wijziging. Slechts baren noteerden wat hooger: f 1.658.

VERLAGING VAN DE OPENBARE UITGAVEN.

Het ontwerp van wet „tot verlaging van de openbare uitgaven” (Stukken van de Tweede Kamer 1934—1935 No. 362) bevat tal van voorstellen, die zijn ingegeven door de begeerte de gewone uitgaven des rijks te doen dalen. Maar er zijn ook andere voorstellen van wijdere strekking: inkomstenverhooging (nieuwe schoolgeldregeling); lastenverlaging (vermindering van enkele aanspraken krachtens de sociale verzekeringswetgeving); lastenverschuiving en administratieve reorganisaties, gepaard met enkele geheel nieuwe plannen. Alles tezamen het meest gericht op: reorganisatie van den staatsdienst. Alle oorspronkelijk voorgedragen „aanpassings-voorschriften” zijn uit dit wetsontwerp teruggenomen. Dan, er komt nog een wetsontwerp tot vermindering van vaste lasten. Dat tweede ontwerp noemt men het aanpassingsontwerp, strevende naar aanpassing van loonen en prijzen. Dit nog niet voorgedragen gedeelte van het regeeringsplan is het belangrijkste.

Wanneer de Tweede Kamer de volgende week weer bijéén komt, vangt de voorbereiding van de schriftelijke behandeling van het openbare uitgaven-ontwerp dadelijk aan.

Het past in de techniek der wetgeving, dat de Tweede Kamer over dit eerste wetsontwerp een beslissing neemt vóór het zomerreces. Bij de indiening van het begrotingsontwerp in Sept. 1935 moet met de beslissing van de Kamer rekening worden gehouden. De Tweede Kamerleden, die een niet-sluitende begroting haten, omdat alle mogelijke en ook nuttige wenschen en voorstellen van Kamerleden gemakkelijk kunnen worden afgewimpeld met een regeeringsverklaring „dat het tekort niet kan worden verhoogd” zullen de regeeringspoging om over 1936 een nagevoeg sluitende begroting te verkrijgen, willen steunen.

De regeering zal uit de aanneming door de Tweede Kamer van het „openbare uitgaven”-ontwerp kracht putten om verder te gaan. Tal van maatregelen zijn nog mogelijk buiten den wetgever om, maar de regeering kan niet éézijdig verlagen, dat wat nu juist in haar macht ligt. Presentiegelden, vergoeding voor commissies, examengelden, belooningen naast de nu voorgenomen 5 pCt. salarisverlaging, kunnen nog omlaag, mits maar deze bezuinigingen liggen in de lijn van den algemeenen arbeid.

Het ontwerp brengt o.a. ook heel gewone bezuinigingen in den Staatsdienst. Misschien zijn wel enkele administratieve bezuinigingen voor het ontwerp bewaard teneinde mede als vulling te dienen. Opsommen heeft hier geen zin.

Belangrijk is de vraag of nu hier, in den Staatsdienst, de laatste reserves worden ingezet. Het antwoord luidt ontkennend, omdat nergens bewust het peil der overheidszorg wordt verlaagd. Zie hier een aanknopingspunt voor samenvatting.

* * *

Het peil van de overheidsverzorging daalt niet.

Het wetboek van strafrecht en de strafvordering worden herzien. Bepaalde rechtsmiddelen worden ingekort, enkele waarborgen ingeperkt. Maar geen enkel oogenblik komt het gevoel op, dat de justitie schade leidt. Onder den nood der tijden leert de wetgever te zoeken en te vinden.

Het verzorgingspeil der openbare veiligheid daalt niet. Een nieuwe arbeid is ondernomen om de diensten van rijks-politie en van gemeentepolitie meer in één te schakelen. De leek vraagt zich af, waarom deze reeds jaren geleden ondernomen poging, telkens opnieuw moet worden gedaan. Zal zij thans slagen?

Het verzorgingspeil der nationale defensie wordt niet aangetast, wanneer de landsburgerij in enkele onderdeelen meer personeele diensten wil presteeren. Hier is een punt waar de algemeenheid van het wetsontwerp baat kan brengen. Want in de Tweede Kamer is geen meerderheid te vinden voor een wijziging van

de Dienstplichtwet, welke verzwaaring van personeele lasten met zich zou brengen. Op een onderdeel zal elke groep een offer moeten brengen. Hier wordt een offer gevraagd van de Rooms-Katholieken ten bate van de algemeene bezuiniging. Het capitulantenstelsel (capitulanten-reglement) wordt in dezelfde vaart medegenomen.

Het verzorgingspeil van het onderwijs wordt met dit ontwerp in Nederland niet minder. Ouder onderwijzend personeel wordt door jonger onderwijzend personeel (ook kweekelingen met acte) vervangen. Bij de toegangen tot de scholen voor U.L. Onderwijs wordt eenige controle uitgeoefend om het leerlingenmateriaal te verbeteren. Het onderwijs kan er slechts door winnen.

Een moeilijk punt wordt even in de wijziging mede betrokken: de regeling van de bijdrage van buitengemeenten in de kosten van H.B.S. en Gymnasium wordt in dit wetsontwerp herzien.

Het aantal leerlingen per onderwijzer bij het lager onderwijs wordt in het algemeen voor het onderwijzend personeel niet meer bezwarend gemaakt. Ook het verzorgingspeil van het Hooger Onderwijs zal geen schade ondervinden wanneer hoogleeraren met weinig college-uren en met een kleine examen-taak gaan „rondreizen”.

De verhouding openbaar-bijzonder onderwijs wordt een teer punt. Economisch is het nieuwe voorstel goed verantwoord. Over het staatkundige kan hier niet worden geoordeeld, maar met zijn beschouwing staat de Minister sterk.

* * *

Thans een geheel ander punt. Er wordt in deze voorstellen een nieuw risico geopend, dat stellig nog niet gevaarlijk kan worden genoemd, maar waar toch een zeker risico wordt aanvaard, waartegen tot nu toe in het begrotingssysteem dekking werd gezocht. Ik bedoel het herzien van het afschrijven op openbare werken, bij de bedrijven en bij waterstaat. De redeneering der regeering is duidelijk. Het afschrijven kan toch niet plaats hebben met behulp van echte gewone inkomsten. De kapitaaldienst was er goed voor; afschrijving geschiedde uit leeningsgeld. Men kan dan beter op een andere wijze op de toekomst steunen en niet afschrijven, althans het afschrijven tijdelijk staken. De nieuwe methode brengt vele millioenen, welke echter moeilijk onder de benaming: „verlaging van de openbare uitgaven” zijn samen te vatten. Ook bij de spoorwegen zal minder worden afgeschreven. Minder of niet afschrijven is natuurlijk meer risico, maar daarom zijn er geen wezenlijke gevaren aanwezig.

Iets dergelijks op het gebied van de sociale verzekering. Enkele aanspraken worden verlaagd maar de millioenen worden gevonden door toepassing van een nieuwe methode, waarin het in de fondsen reeds verkregen kapitaal wordt beschermd, meer niet. Nieuwe aanspraken krachtens de sociale verzekeringswetgeving zullen niet meer worden gekapitaliseerd. De regeering is op weg naar een nieuw stelsel. De Staat behoeft voorloopig voor fondsvorming niet meer te storten. Vergeleken met het vorige jaar *schijnt* dit een bezuiniging omdat de middelen van den Staat voor dit bijzondere doel niet meer beschikbaar behoeven te worden gesteld. De financiering is niet meer zó oer-solidie als tot nu toe.

Op eenigszins andere wijze wordt een ander onderdeel voor den gewonen dienst verkregen. Bekend is, dat door aanmunting van zilver door den Staat, een zekere winst wordt gemaakt, geboekt op den Kapitaaldienst. De kapitalen worden verzameld in een „Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmunting voor rekening van het Rijk”. De renten van deze kapitalen gaan van 1936 tot en met 1940 maar den „Gewonen Dienst”. Mij dunkt geen opwindende overgang! En geen groot nieuw risico.

* * *

Er zijn ook voordeelen te noemen.

Werkelijk zeer gunstig voor den stand der openbare middelen is de salarisverlaging bij de spoorwegen (naast de algemeene salarisverlaging), de conversie-mogelijkheid en de herziening van het geheele pensioenstelsel. De pensioenen gaan omlaag. Dan schrijft de regeering: „De uit deze herberekening voor het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voortvloeiende baten worden aangewend tot verlaging van de bijdragen”, welke rijk, provincie en gemeente (in hoofdzaak) aan dat fonds verschuldigd zijn. Hier is dus een wezenlijke besparing bereikt in de gewone uitgaven der openbare lichamen, omdat het voor de besturen niet meer noodig zal zijn 10 pCt. (eigen pensioen), 5½ pCt. (veduwepensioen) voor den belanghebbende te betalen aan het fonds, terwijl het verhaal van 10 pCt. blijft. De nieuwe marge is voordeel voor de openbare corporatie.

Gunstig werkt voor de openbare kas in het algemeen dat de schoolgeldregeling wordt herzien. Personen, die niet in de inkomstenbelasting zullen bijdragen, worden toch in de gelegenheid gesteld in het schoolgeld hun deel te nemen.

Gunstig zal kunnen werken, dat thans ook de regeering het initiatief kan nemen om gemeentebesturen bij het verzorgen van bepaalde, bijzondere openbare belangen tot samenwerking te brengen. Deze nieuwe bevoegdheid van de regeering wordt in de vaart medegenomen. Eenig verzet in de Tweede Kamer is niet uitgesloten, maar de algemeenheid van het plan moet hier ten goede werken.

* * *

Thans een woord over het beroemde afschuivingsgevaar.

Het „openbare-uitgaven”-ontwerp heeft zich voor afschuiving weten te behoeden. Slechts een enkele maal brengt de regeering bewust enkele posten van den gewonnen dienst naar den kapitaaldienst over. Ook de gemeenten worden in den regel gespaard. Enkele administratieve diensten zullen door de gemeenten moeten worden overgenomen. De nieuwe verhouding van rijk en gemeenten bij de voorziening tegen besmettelijke ziekten schijnt den omvang van den openbaren dienst in te perken of zie ik dit mis?

Dan wordt een enkele maal een verzorging verschoven naar het Werkfonds, dat is naar den kapitaaldienst van het rijk.

Tenslotte heeft een kleine afschuiving plaats naar de organen van de armenzorg.

Wanneer immers de Armenraden worden afgeschaft, dan zal het administratieve werk toch moeten geschieden want anders stijgen de armenzorg-uitgaven zelf. Zullen de burgerlijke armbesturen hier inspringen? En zullen in de groote gemeenten nu particuliere armenraden worden gesticht, die dan mede de taak hebben het afvloeien van armen van de niet-openbare armenzorg naar de openbare armenzorg tegen te gaan. Deze trek, die in het algemeen beschouwd wordt als een element tot verhooging van armenzorguitgaven, moet worden tegengegaan. Maar wat de armenzorg aan het bureau ten koste moet leggen, wordt natuurlijk aan de armen ontnomen. Is dit de bedoeling nu de lasten der werkloosheid niet worden verlaagd?

* * *

Niet overduidelijk is tenslotte, in verband met deze lasten der werkloosheid, de volgende passage uit de Memorie van Toelichting, die volgt op een betoog, aangaande den omvang der werkloosheid:

„Het bovenstaande zal voldoende zijn om duidelijk te maken, dat op den tot dusver gevolgden weg niet langer kan worden voortgegaan. Wil het Nederlandsche volk gespaard blijven voor de rampen, die van een niet meer te beheerschen economische situatie het onvermijdelijk gevolg zijn, dan zal het de kracht en de eensgezindheid moeten toonen om de offers te brengen, die, voor zoover zulks van binnenlandsche factoren afhankelijk is, voor het stuiten van den verderen teruggang noodig zijn.”

Het betoog zoude passen bij een voorstel om de werkloosheidondersteuning te verlagen. Maar dit voorstel wordt juist niet gedaan. De passage is toch niet blijven staan uit een vroeger concept, waarin het voorstel tot verlaging der werkloosheidondersteuning wel werd gedaan? In elk geval ware inderdaad deze bezuiniging het ultimum remedium.

Overgrootte vrijheden heeft de regeering zich niet verzekerd. De wetgever niet de regeering zal beslissen. De machtigingen om van een bestaande wet af te mogen wijken zijn niet talrijk.

Het meest ruim lijkt mij deze bepaling:

AFDEELING 6 (WATERSTAAT).

Paragraaf 47. Eenig artikel.

Wij behouden ons voor, gehoord de Commissie, bedoeld in art. 4 der Wet van 6 October 1934 (Staatsblad no. 534), tot instelling van een Verkeersfonds bij algemeenen maatregel van bestuur met afwijking voor zooveel noodig van wettelijke bepalingen, zoodanige regelingen te treffen als in het belang van een doeltreffende ordening van het verkeer wenschelijk wordt geacht. Deze regelingen zullen geen betrekking hebben op het verkeer binnen de bebouwde kom eener gemeente en zullen niet in strijd komen met op internationale tractaten berustende bepalingen.

Armslag is echter wel noodig. Dit is het eenige stuk „aanpassing” van het geheele ontwerp.

C. W. DE VRIES.

DEVALUATIE EN BELEGGINGSMARKT.

Het is verwonderlijk, dat voor- en tegenstanders van devaluatie op geen enkel gebied nader tot elkaar komen. Met een beetje goede wil moest dit toch mogelijk zijn, doch het heeft er veel van, dat de goede wil, om zich in elkaars gedachtengang te verplaatsen, ten eenenmale ontbreekt. Zelfs op een begrensde gebied, als de gevolgen van devaluatie op de beleggingsmarkt, blijven de meeningen recht tegenover elkaar staan. Ik meen, dat door juiste argumenteering althans deze kwestie tot een oplossing kan worden gebracht.

De voorstanders van de handhaving van het huidige goudpeil meenen, dat de koersen van obligaties bij verlaging van het goudgehalte van de munteenheid moeten dalen, omdat de opbrengst, dus het renteprovenu, in gedeprecieerde guldens wordt genoten, waardoor aan de obligaties een geringere waarde moet worden toegekend. Het komt mij voor, dat de groote fout in deze redeneering hierin schuilt, dat men zich niet voldoende rekenschap geeft van het begrip „koers”. De koers zou ik willen omschrijven als een verhoudingscijfer, dat zich eenerzijds richt naar de veiligheid van de hoofdsom, terwijl het anderzijds de verhouding tusschen de rente, welke van een bepaalde obligatie wordt genoten en de algemeen geldende rentestand, tot uitdrukking brengt. Wanneer nu tengevolge van devaluatie de koopkracht van hoofdsom en rente een overeenkomstige verandering ondergaan, zal de koers dezelfde moeten blijven. Slechts wanneer de zekerheid van de hoofdsom of het algemeen renteniveau wordt beïnvloed, zal de koers deze veranderingen moeten registreeren.

Wat de veiligheid van de hoofdsom betreft, kan ik kort zijn. Ik vlei mij met de hoop, dat zelfs de meest verwoede tegenstander van devaluatie zal toegeven, dat de zekerheid van de hoofdsom tengevolge van devaluatie, dus bij stijgend prijsniveau of, anders gezegd, vermindering van schuldenlast, er nooit op achteruit kan gaan. Men kan dus gerust zijn; een koersdaling uit dezen hoofde mag niet worden verwacht.

De kern van de kwestie blijft dus te onderzoeken, of het algemeen renteniveau tengevolge van devaluatie zal worden gewijzigd. Om dit na te gaan, moeten wij terugvallen op de aloude wet van vraag en aanbod, zooals deze zich op de kapitaalmarkt doet gelden.

1. Het aanbod.

Degenen, die een koersteruggang verwachten, meenen wellicht, dat het aanbod van kapitaal zal ver-

minderen, omdat het vertrouwen is geschokt. Men zou „uit den gulden vluchten” en hierdoor zou het aanbod op onze kapitaalmarkt verminderen. Men dient hierbij echter scherp te onderscheiden. De grootste rem op het aanbod wordt gevormd door onzekerheid en van vluchten kan slechts sprake zijn *gedurende deze periode van onzekerheid*. Staat men eenmaal voor een „fait accompli”, dan is voor vluchten geen enkel motief meer aanwezig en in de praktijk ziet men dan ook steeds de gevluchte kapitalen terugkeeren. Het aanbod op de kapitaalmarkt kan dus inderdaad verminderen in een periode, aan devaluatie voorafgaande, doch neemt weer toe, zoodra het verwachte werkelijkheid is geworden.

De omvang van de hier geschetste onttrekking van middelen aan de kapitaalmarkt zal hiervan afhangen, of er velen of weinigen zijn, die meenen in de gevoerde monetaire politiek geen vertrouwen te kunnen stellen. In Frankrijk b.v. is het aantal dergenen, die hun middelen in goud beleggen of in bankpapier ter beschikking houden, zeer groot. Dit verklaart, dat het aanbod op de kapitaalmarkt ver achter blijft bij de hoeveelheid beschikbare middelen, zoodat de rentestand hooger is dan met een normale stand van zaken zou overeenkomen. Voor ons land geldt hetzelfde, alhoewel momenteel nog in mindere mate.

Bij eventuele devaluatie heeft dit „hamsteren” geen zin meer, zoodat de hieruit vrijkomende middelen weer op de kapitaalmarkt komen, met als gevolg dalende rente en *stijgende* obligatiekoersen.

Nu is men mogelijk van meening, dat juist het feit van de devaluatie zelve het vertrouwen zal schokken en tot een vermindering van het aanbod op de kapitaalmarkt aanleiding zal geven. Men zal echter goed doen, zich hiervan geen overdreven voorstelling te maken. Indien devaluatie zonder meer uit de lucht zou komen vallen, zonder bepaalde noodzaak, dan zou er zeker alle aanleiding zijn, een vertrouwensschok te verwachten. *In de gegeven omstandigheden* zal men het feit zonder eenigen twijfel spoedig aanvaarden en inzien, dat er geen bepaald aanwijsbare reden overblijft, welke de opzegging van het vertrouwen zou kunnen rechtvaardigen. Inderdaad, vertrouwen is een teer plantje, maar toch ook weer zeer levenskrachtig. Bleek men zelfs niet bereid aan Duitschland, nadat het zijn financiën met behulp van de bankbiljettenpers had verwoest, vertrouwen te schenken en opnieuw gelden ter beschikking te stellen? Hoeveel te meer zal dit in ons land het geval zijn, indien de gevreesde gevolgen van devaluatie blijken uit te blijven. Dit neemt niet weg, dat de methode van schrikaanjaging, welke de verdedigers van den Gouden Standard meenen te mogen volgen, hier inderdaad haar nadeeligen invloed kan doen gelden, doch gelukkig zal deze niet van doorslaggevende beteekenis zijn.

Ik meen dan ook, dat devaluatie, voor zoover het het aanbod op de kapitaalmarkt raakt, slechts een gunstige werking kan hebben. Ook hier kan men dus geen argument voor de koersdaling van obligaties vinden.

2. De vraag.

De vraag zou tengevolge van een opleving in het bedrijfsleven kunnen toenemen en dus een verhoogende werking op den rentestand kunnen uitoefenen, zooals zich trouwens bij elke opleving van het bedrijfsleven kan voordoen. Er is echter geen enkele reden om aan te nemen, dat deze opleving een dusdanigen omvang zal aannemen, dat het hierboven besproken grootere aanbod van middelen door de toegenomen vraag zal worden gecompenseerd. Ik hoop erin geslaagd te zijn, aan te toonen, dat noch de hoofdsom der obligaties, noch de rentestand in het algemeen, door devaluatie ongunstig worden beïnvloed, zoodat een daling van de koersen van obligaties niet mag worden verwacht.

Nu zal men wellicht aanvoeren, dat de koersen van obligaties dalen, zoodra van devaluatie sprake is en dat dus mijn redeneering blijkbaar in strijd is met de

praktijk. Dit aanbod op de obligatiemarkt is echter naar mijn meening het droevige gevolg van de ondeskundigheid van het publiek. En deze houding is helaas maar al te zeer verklaarbaar, omdat het Nederlandsche publiek steeds in het hoekje heeft gezeten, waar de slagen vielen. Elke devaluatie in het *buitenland* kwam voor het volle percentage tot uitdrukking in het bezit van Nederlandsche houders, zoodat het begrip „devaluatie” speciaal bij obligatiehouders in een kwade reuk is komen te staan. Men mist ten deze ervaring en het groote onderscheid tusschen de gevolgen van devaluatie voor binnen- en buitenlandsche houders wordt voorbijgezien. Daarenboven is ons publiek door de pers en sommige autoriteiten al op een bijzonder eigenaardige manier voorlicht, waarbij ik verwijs naar bovenbedoelde methode van schrikaanjaging. Dat het publiek reageert op de wijze, zooals men steeds kan waarnemen, behoeft dan ook geen verwondering te wekken. Maar om deze onjuiste reacties aan te voeren als bewijs tegen de juistheid van het hier besprokene, gaat toch wel wat ver.

Het publiek zal later, en tot zijn schade, terugkomen op de dwalingen zijns weegs. In het licht van mijn betoog is het zeer verklaarbaar, dat de koersen van de obligaties in landen met gedeprecieerde valuta over het algemeen hooger zijn dan de overeenkomstige koersen in de goudlanden.

Alhoewel vallend buiten de strekking van mijn betoog, wil ik toch nog even de vraag onder het oog zien, of obligatiehouders dan tengevolge van devaluatie geen schade zullen lijden, zonder dat deze evenwel in de koersen tot uitdrukking komt. Ik wil gaarne toegeven, dat dit het geval zal zijn. Naarmate het prijsniveau stijgt, zal de koopkracht van hoofdsom en rente verminderen en dus inderdaad schade worden geleden. Hier wordt evenwel naar mijn meening de kern van het geheele devaluatieprobleem geraakt. Devaluatie, zonder noodzaak toegepast, ware een misdad. Zij kan slechts haar moreele rechtvaardiging vinden in hare noodzakelijkheid. In zoverre zal het probleem in hoofdzaak een kwestie van inzicht blijven. Devaluatie is slechts verantwoord, indien de schade, die wordt geleden, toch niet kan worden ontlopen. Een poging hiertoe, ik heb het hierboven reeds gezegd, kan slechts worden aangewend in de periode, aan devaluatie voorafgaande. In plaats van dalende obligatiekoersen en verminderde rentebetaling, krijgt men bij devaluatie de schade te incasseren door middel van de verminderde koopkracht van het renteprovenu bij gelijkblijvende koersstand.

Ik zie in devaluatie tenslotte niets anders dan een registratie van de algemeene verarming en als zoodanig een aanvulling van de bezuinigingspolitiek. De toestand kan zoodanig worden, dat de bezuinigingspolitiek met devaluatie *moet* worden gecompeteerd, wil men een algeheele ruïne vermijden.

Wanneer deze aanvulling thans reeds had plaats gevonden, was, naar mijn overtuiging, aan onze beleggingsmarkt (zie vooral de markt voor pandbrieven), de huidige scherpe inzinking bespaard gebleven.

Dat deze inzinking ook na de afgeslagen „aanval” op den gulden blijft voortduren, lijkt mij volkomen in overeenstemming met mijn betoog. S. W. PRINS.

HET TEKORT VAN HET SPOORWEG-PENSIOENFONDS.

Na het inwerking treden van de Pensioenwet 1925 zijn twee wetenschappelijke balansen van het Spoorwegpensioenfonds gepubliceerd, nl. één per 1 October 1925 en één per 31 December 1930. Bij de samenstelling der eerste wetenschappelijke balans moest men zich baseeren op de ervaringen in de jaren 1907—1922 opgedaan bij het voormalig pensioenfonds der Staatsspoorwegen. Deze eerste wetenschappelijke balans gaf een tekort aan van f 191 miljoen, welk tekort op 1 Juli 1930 als gevolg van de rentederving was aangegroeid tot f 230 miljoen. Bij de samenstelling van de tweede wetenschappelijke balans bleek

dat tekort gestegen te zijn tot f 275.6 miljoen. In verband met de omstandigheid, dat, volgens de berekeningen van den wiskundigen adviseur, de pensioenbijdragen, zooals die waren bepaald in de Pensioenwet 1925, voldoende waren om de pensioenlast te dekken en dus de nieuwe stijging van het tekort in strijd was met de verwachtingen, werd ter verklaring van deze verdere stijging, een nieuwe wetenschappelijke balans per 1 October 1925 samengesteld, opge maakt naar dezelfde grondslagen als die, welke gebruikt waren voor de samenstelling der tweede wetenschappelijke balans. Deze gerectificeerde wetenschappelijke balans toonde een tekort aan van f 222.4 miljoen op 1 October 1925; vermeerderd men dit bedrag met de rentederving over de jaren 1925—1930, dan komt men tot een tekort van f 270 miljoen en hieruit volgt dus, dat het deficit in de jaren 1925—1930, ongerekend de rentederving, niet noemenswaard is toegenomen. Beide balansen geven wij hieronder in verkorten vorm weer.

Wetenschappelijke balans Spoorwegpensioenfonds 1928

(volgens grondslagen 1930) en 1930.

Beleggingen	116.986	145.531
Onverschenen rente	574	360
Contante waarde toekomstige bijdragen	163.077	150.902
Tekort	222.394	275.648
	<u>503.031</u>	<u>572.441</u>
Crediteuren	2.912	31
Contante waarde loopende pensioenen ..	95.648	144.875
Contante waarde toekomstige pensioenen ambtenaren	281.443	293.211
Contante waarden toekomstige pensioenen nagelaten betrekkingen	121.965	133.261
Toekomstige onkosten	1.063	1.063
	<u>503.031</u>	<u>572.441</u>

Bij de wet van 24 Februari 1931 werden voorzieningen getroffen tot dekking van deze tekorten. In de eerste plaats werd daartoe een, door de spoorwegmaatschappijen gereserveerd, bedrag ad f 8.160.000 aangewend, terwijl verder gedurende 60 jaar jaarlijks door de spoorwegmaatschappijen f 9.825.000 zou worden gestort; indien de winst der spoorwegen daartoe niet toereikend was, zou deze bijdrage door den Staat betaald worden. Van deze bijdrage zou dan in mindering komen, hetgeen het Fonds in het voorafgaande kalenderjaar meer dan 4 pCt. aan rente van het kapitaal zou hebben ontvangen. Door deze voorzieningen zou het tekort op 1 Juli 1930 ingehaald zijn. In verband met het feit, dat door de ongunstige exploitatie-uitkomsten der spoorwegen, de Staat na 1930 verplicht was jaarlijks groote tekorten bij te betalen, terwijl ook deze last van bijna 10 miljoen onder deze omstandigheden geheel voor rekening van den Staat kwam, werden bij een wet van einde 1933, de hierbedoelde voorzieningen buiten werking gesteld. Sindsdien groeit dus het tekort weer jaarlijks met het volle bedrag der rente aan.

De oorzaken, die tot het ontstaan van het tekort hebben geleid, zijn van tweeërlei aard.

In 1912 werd een overeenkomst getroffen tot herziening van de pensioenregeling van het spoorwegpersoneel. Het kapitaal van het fonds was op dat moment niet voldoende om de toekomstige lasten van de nieuwe pensioenregeling te dekken en in de wet van 1921 (Stbl. 251) werd bepaald, dat dit bestaande tekort buiten beschouwing zou blijven bij de toekomstige vergelijkingen van baten en lasten van het pensioenfonds en bij de vaststelling van de bijdragen die door de maatschappijen en het personeel zouden moeten worden opgebracht tot dekking der pensioenlasten. Verder werd daarbij bepaald, dat de Staat in geval van naasting van het spoorwegbedrijf aansprakelijk zou zijn voor het tekort dat op 1 Januari 1907 bestond, vermeerderd met 3½ pCt. 's jaars rente op rente en voor de gekapitaliseerde waarde van een jaarlijksche storting van 2.29 pCt. der bezoldigingen. Daar de spoorwegen de Staat tot naasting konden dwingen, indien twee jaar achtereen minder dan 3½

pCt. dividend werd verdiend, konden de spoorwegmaatschappijen dit tekort ongedekt laten en had de Staat, ook nadat de naastingverplichting bij de overeenkomst van 1920 was opgeheven en plaats gemaakt had voor een garantie van dividend en exploitatietekort, de moreele verplichting dit gedeelte van het tekort, dat bijna de helft van het geheele tekort veroorzaakte, te dekken.

In de tweede plaats stegen de pensioengrondslagen door de salarisverhoogingen vóór 1925, terwijl ook de verbetering der pensioenregeling tot een vergroting van het tekort leidde, vooral ook door de wet van 1921, waarbij de reeds verleende pensioenen met 40 pCt. verhoogd werden.

Wat is nu de beteekenis van dit tekort?

In de eerste plaats dient voor de beoordeeling daarvan te worden nagegaan, of het aannemelijk is, dat het Pensioenfonds door het ontbreken van deze middelen, in moeilijkheden kan geraken met betrekking tot de uitbetaling der pensioenen.

Voorshands behoeft hiertoe geen vrees te bestaan. Het kapitaal dat in het Pensioenfonds aanwezig was, bedroeg op 31 December 1930 f 146 miljoen en was in de jaren 1925—1930 met f 31 miljoen gestegen. Indien het spoorwegbedrijf hier te lande in den huidige omvang gehandhaafd blijft, indien dus ook de personeelsterkte niet belangrijk daalt, zullen de baten en de lasten van het Pensioenfonds in het algemeen jaar na jaar in evenwicht blijven en indien, zooals dat op 31 December 1930 het geval was, f 146 miljoen beschikbaar is, ter compensatie van tijdelijke verschillen tusschen jaarlijksche baten en lasten, dan is vrees voor liquiditeitsmoeilijkheden van het fonds volkomen ongerechtvaardigd. In het licht van deze feiten is het ook begrijpelijk en verdedigbaar, dat ruim 80 pCt. van het kapitaal van het Pensioenfonds a deposito is geplaatst bij de beide Spoorwegmaatschappijen. In verband met de overeenkomst van 1920 is de Staat garant voor alle tekorten der spoorwegexploitatie en dus ook indirect voor alle verplichtingen, met inbegrip van de renteverplichting van deze maatschappijen. De soliditeit van deze belegging is dus gelijk te stellen met die van Staatsobligaties. Indien echter geen zekerheid bestond, dat dit deposito op zeer langen termijn ter beschikking van de spoorwegmaatschappijen zou blijven, zou een zoo belangrijke niet geconsolideerde verplichting der spoorwegen een storende factor zijn in de financiering, terwijl het gevaar dan ook niet denkbeeldig zou zijn, in verband met de aanwending van deze middelen in het bedrijf, dat bij onverwachte opvraging van het deposito, liquiditeitsmoeilijkheden zouden ontstaan. Doch, zooals hiervoren werd aangetoond, heeft het kapitaal slechts de functie tijdelijke afwijkingen tusschen baten en lasten te compenseeren en indien de spoorwegexploitatie geen ingrijpende wijzigingen ondergaat, zijn voorloopig geen belangrijke nadeelige verschillen tusschen baten en lasten te verwachten.

Op dien grond schijnt het dan ook weinig bezwaarlijk, om, zooals geschiedde bij de wet van 1933, de dekking van het tekort voor onbepaalde tijd op te schorten. De ernstige bezwaren, die hiertegen bestaan, zijn echter van geheel anderen aard.

De bijdragen der spoorwegmaatschappijen ter zake van de pensioenen, zijn uit den aard der zaak berekend op zoodanig bedrag, dat de storting, verhoogd met de daarop gekweekte rente, toereikend is om de pensioenlasten te dekken. Stelt men nu een gedeelte van deze stortingen uit en als zoodanig is de opschorting der annuïteitenbetaling tot dekking van het tekort te beschouwen, dan derft het fonds de rentebaten, die een integreerend deel vormen van de inkomsten en ontstaat dus een automatisch groeiend tekort op de exploitatierekening van het pensioenfonds. Aan het eind van dit jaar zal het tekort reeds zijn aangegroeid tot boven de f 300 miljoen en het stijgt dus verder met een jaarlijks toenemend bedrag, dat aanvankelijk f 12 miljoen bedraagt.

Dat men dus de dekking van het tekort zelf voor onbepaalde tijd heeft opgeschort, is naar onze meening niet-zoo ernstig, doch dat men het vastgestelde tekort thans nog verder laat groeien door de jaarlijkse rentederving is niet te rechtvaardigen. De minimumverplichting, die door den Staat en de Spoorwegmaatschappijen gezamenlijk gedragen moet worden, is de rente over het thans berekende tekort. Wordt deze rente jaarlijks aan het Pensioenfonds vergoed, dan bestaat tegen uitstel van de amortisatie van dit tekort zelf, weinig bezwaar.

In het zittingsjaar 1929—1930 zijn tusschen de regeeringen en enkele Kamerleden (Handelingen Tweede Kamer 1929/1930 bldz. 2300 e.v.) felle discussies gevoerd over de verantwoordelijkheid van den Staat en de Maatschappijen voor het ontstaan van deze tekorten. Deze discussies hebben thans echter nog slechts theoretische waarde, want ook indien de maatschappijen deze bijdrage in het tekort van het pensioenfonds geheel of gedeeltelijk zouden moeten dragen, dan zouden deze lasten toch indirect, door de overeenkomst van 1920, ten laste van het Staatsbudget komen. Interessant is het te lezen met hoeveel klem het Kamerlid Mr. Oud in die discussies de noodzakelijkheid van de aanvulling van dit tekort bepleitte.

Het is opmerkelijk, dat tegen de opschorting van de wet van 1931 in het algemeen zoo weinig bezwaar gemaakt is. Indien de Minister eens zou hebben voorgesteld een bedrag van f 12 miljoen rente van de Staatsschuld te brengen ten laste van den Buitengewonen Dienst en dus deze renteverplichting te dekken door een nieuwe leening en indien de Minister daarbij zou hebben aangekondigd, dat deze dekkingsmethode voorloopig, althans voor onbepaalde tijd, zou worden toegepast, dan zouden daartegen waarschijnlijk en terecht allerwegen ernstige bezwaren gezezen zijn. Toch zou daarbij in wezen niets anders gebeuren, dan hetgeen is geschied bij het inwerking treden van de bedoelde wet van 1933.

Rest tenslotte nog de vraag of het redelijkerwijs aannemelijk is, dat het tekort door salarisverlagingen of andere oorzaken automatisch zal dalen. De salarisverlagingen leiden inderdaad, zij het ook geleidelijk, tot een daling der pensioengrondslagen, omdat het gemiddelde salaris van de drie laatste jaren, de pensioengrondslag vormt, indien althans het gemiddelde over de laatste tien jaren geen hooger bedrag aanwijst. De premie die door de spoorwegmaatschappijen wordt betaald is uitgedrukt in een percentage der pensioengrondslagen en daalt dus in evenredigheid met de verlaging der toekomstige pensioenen. Hierdoor daalt dus de contante waarde der toekomstige inkomsten en de contante waarde der toekomstige verplichtingen met gelijk percentage, doch daar de contante waarde der toekomstige inkomsten per ultimo 1930 f 151 miljoen bedroeg en de contante waarde der toekomstige verplichtingen voor pensioenen, die nog niet zijn ingegaan, f 426 miljoen bedroeg, zullen door dezen factor de verplichtingen meer dalen dan de rechten van het fonds en zal dus het tekort verminderen.

Indien een regeling tot stand zou komen, waarbij ook de loopende pensioenen zouden worden aangepast aan het huidige salarispeil, zou de contante waarde der loopende pensioenen, die ultimo 1930 f 145 miljoen bedroeg, eveneens verlaagd worden. Een daartoe strekkend wetsontwerp is onlangs ingediend.

De regeling, waarbij alle ambtenaren der Nederlandsche Spoorwegen op 63-jarigen leeftijd den dienst verlaten, heeft geen gevolg voor het pensioenfonds, daar bij het verlaten van den dienst tot de pensioengerechtigden leeftijd wachtgeld en geen pensioen wordt betaald.

De rentevoet, die bij de berekening van de contante waarde is gebruikt, bedraagt 4 pCt. De werkelijk gekweekte rente is, in verband met de regeling

der belegging, practisch geheel afhankelijk van de rente, die het Fonds ontvangt over het deposito bij de spoorwegmaatschappijen, waarvan de rentevoet door den Minister wordt vastgesteld.

Het komt ons voor, dat het in dit speciale geval toelaatbaar zou zijn de rentevoet bij de berekening der contante waarden te stellen op 4½ pCt. Hierin schuilt natuurlijk een speculatiefactor. Het lijkt thans zelfs twijfelachtig of in de eerstkomende jaren op de beleggingsmarkt een rendement van 4 pCt. te bereiken zal zijn. Niet het algemeen rendement op de beleggingsmarkt is hier echter bepalend. De vraag is of de spoorwegmaatschappijen redelijkerwijs belast kunnen worden met een vaste rente à 4½ pCt. van het deposito van het Pensioenfonds en wij meenen, rekening houdende met de huidige omstandigheden, deze vraag bevestigend te kunnen beantwoorden. Het betreft hier een belangrijk deposito op langen termijn, waaraan, in tegenstelling met de bedragen, die in den vorm van obligatie-uitgifte ter beschikking zijn gekomen, geen kosten van emissie, conversie, disagio e.d. verbonden zijn.

Indien de Spoorwegmaatschappijen, thans de verplichting zouden aanvaarden over dit deposito een vaste rente van 4½ pCt. te betalen, onafhankelijk van den op de beleggingsmarkt heerschenden rentevoet, dan achten wij dat een commercieel te rechtvaardigen transactie.

Door deze gewijzigde rentebasis, zou het tekort van het Pensioenfonds belangrijk verminderen, omdat de contante waarde der verplichtingen f 571 miljoen, de contante waarde der toekomstige bijdragen f 150 miljoen bedraagt per ultimo 1930. De verhooging in den rentefactor zou beide contante waarden in dezelfde richting beïnvloeden en dus het tekort verminderen. Daartegenover staat dat tot dekking van dit tekort ook een annuïteit vastgesteld zou moeten worden, berekend op 4½ pCt. in plaats van op 4 pCt. basis.

Uit het dezer dagen ingediend bezuinigingsvoorstel blijkt, dat de regeering overweegt de rentevergoeding aan het Pensioenfonds te verlagen. Wij achten dit, in verband met het vorenstaande, een stap in de verkeerde richting.

Per 31 December 1935 moet de derde wetenschappelijke balans van het Pensioenfonds worden samengesteld. Het zou ongetwijfeld interessant zijn en voor een juiste beoordeeling van de te treffen maatregelen van groot belang blijken, indien naast de wetenschappelijke balans op 4 pCt. basis, ook zulk een balans op 4½ pCt. basis zou worden uitgewerkt.

Zou een doeltreffende regeling worden gemaakt tot dekking van het uit deze laatste balans blijkende tekort, dan kan men de Regeering slechts verwijten, dat het Pensioenfonds der Spoorwegen grondvest is op optimistische verwachtingen omtrent het toekomstig verloop der rente; thans treffen haar veel ernstiger verwijten.

A. M. GROOT.

DE ENGELSCH-DE BIETSUIKERINDUSTRIE EN HET GREENE RAPPORT.

Enkele weken geleden werd in Engeland gepubliceerd het rapport der commissie, ingesteld in April 1934 met het doel: „Een onderzoek te doen naar den toestand der suikerindustrie in het Vereenigd Koninkrijk, zoowel wat betreft de binnenlandsche biet-suiker als ook de geïmporteerde suiker, omvattend productie, raffinade en distributie en — met het oog op de wijzigingen in den opbouw der industrie, die het gevolg zouden zijn van de reorganisatie onder de Agricultural Marketing Acts — aanbevelingen te doen voor de toekomstige gedragslijn en meer speciaal voor de toepassing van Regeeringssteun voor zoover die noodig geoordeeld mocht worden.”

De commissie bestond uit de heeren Wilfred Greene, Voorzitter, Sir Kenneth Lee en Cyril Lloyd. Het rapport omvat 122 bladzijden en bestaat uit een

meerderheidsrapport van de eerstgenoemde twee leden, dat afschaffing van den Regeeringssteun aan de inheemsche bietsuikerindustrie bepleit en een minderheidsrapport van het derde lid, dat een hiervan afwijkend standpunt inneemt.

De aandachtige lezer van dit geschrift zal tot de overtuiging komen, dat door deze commissie grondig werk verricht is. Er is geen moeite gespaard om een overzichtelijk beeld van de Engelsche wetgeving op suikergebied te geven en van de toestanden, die tot het nemen der verschillende maatregelen geleid hebben, alsmede van de daaruit ontstane ontwikkeling en verwickelingen. De suikerindustrie en suikervoorziening van Engeland worden daarbij in een helder licht gesteld.

Na uitvoerig stil gestaan te hebben bij de te nemen maatregelen, in geval de Regeering tot behoud van de inheemsche bietsuikerindustrie mocht besluiten, en waarvan de hoofdpunten zijn:

I. benoeming eener permanente Regeeringscommissie van kleinen omvang, die niet alleen de belangen der suikercultuur en -industrie moet behartigen, maar ook de nationale belangen, inclusief die der consumenten;

II. opname der bestaande bietsuikerfabrieken in eene enkele corporatie;

III. beperking van den bietenaanplant; en de hiermede in verband staande reglementen, komt het meerderheidsrapport tot de kwestie of voortzetting der ondersteuning van de bietsuikerindustrie wenschelijk is.

Dit laatste hoofdstuk — hoofdstuk XI — van het rapport begint met te onderstrepen, dat het vraagstuk beschouwd zal worden van het standpunt, dat geen tijdelijke maar permanente ondersteuning van staatswege benodigd zoude zijn. Toen de subsidiepolitiek ingesteld werd, was dit bedoeld als een experiment.

De eerste conclusie is, dat er geen vooruitzicht bestaat op zichzelf bedruipen der industrie. Tegenwoordig was de laagste prijs, waartoe bietsuiker in eenig land geproduceerd kon worden, tusschen £ 12 en £ 14 per ton, terwijl deze prijs voor rietsuiker in Java, San Domingo en Peru £ 5 en £ 7 per ton bedraagt. Geen bietsuikerindustrie in eenig land kan vandaag zonder steun bestaan en het is aan te nemen, dat meer speciaal in Engeland, steun steeds noodig zal zijn en meestal op ruime schaal. Met dit vooruitzicht zouden dus zeer groote voordeelen van publieken aard aanwezig moeten zijn om een permanenten steun te rechtvaardigen.

Aan voordeelen van niet-landbouwkundigen aard kan echter weinig betekenis gehecht worden. Een voordeel van werkelijke, alhoewel beperkte, waarde is de voorziening in oorlogstijd, doch wordt dit geen voldoende rechtvaardiging geacht van de daarbij betrokken groote uitgaven. Andere voordeelen zijn de grootere werkgelegenheid in landbouw en industrie en andere indirect daarbij betrokken industrieën, doch in verband hiermede wordt er op gewezen, dat eene uitgave van millioenen Ponden door den Staat vanzelfsprekend aanmerkelijk vermeerderde werkgelegenheid geeft, waarvan alle industrieën moeten profiteren, die te maken hebben met het bedrijf, waaraan het geld besteed wordt. De commissie heeft echter geen bewijs gekregen, dat de vermeerderde werkverschaffing, die direct of indirect verband houdt met de bietsuikerindustrie, grooter is dan bij besteding van het geld voor een ander doel.

Verder worden de technische voordeelen, die voor den landbouw daaraan verbonden zijn, en in hoofdstuk VII breedvoerig behandeld werden, als niet voldoende beschouwd om den steun te rechtvaardigen.

Bij de beschouwing van den steun als „relief measure” wordt betoogd, dat de ondersteuning der industrie zonder twijfel aanmerkelijk verademing aan tal van boeren verleend heeft. Toch heeft de commissie de overtuiging verkregen, dat het als zuiver werk-

verschaffingsmethode niet doelmatig gebleken is, omdat o.a. over de geheele steunperiode de betalingen aan de boeren voor hunne bieten nauwelijks de kosten der subsidie geëvenaard hebben, terwijl deze betalingen ook de transportkosten omvatten, zoodat de netto prijs van den boer zich veel lager stelde. Heden is de bruto-prijs inclusief transportkosten iets hoger dan de subsidie, maar de netto-prijs voor den boer is slechts weinig hoger. Het is dus geen geval, waar Regeeringssteun de waarde van den oogst, die ook zonder dezen steun eene handelswaarde zoude hebben, verhoogt, maar het is een geval, waar de steun nagenoeg uitsluitend de waarde van den oogst creëert.

Als nadeelig effect van het kunstmatig behoud der industrie wordt o.a. aangevoerd, dat in de districten, waar bieten hoofdzakelijk geplant worden, een nieuwe verhouding der oogsten plaats zal hebben, waarbij suikerbieten niet slechts een deel van een wisselbouw systeem vormen, maar tot basis kunnen worden, waarop het geheele systeem berust. Het wordt als ongewenscht beschouwd, dat een gedeelte van het land afhankelijk zou worden van een speciaal oogst, die alleen door Regeeringssteun op groote schaal in stand gehouden kan worden.

Het bedrag van den directen en indirecten Regeeringssteun wordt voor het oogstjaar 1934/35 geraamd op circa £ 7.300.000. Alhoewel eene aanmerkelijke bezuiniging verwacht mag worden van de invoering van het reorganisatieplan, zooals dit in het rapport ontwikkeld werd, zoude ook op deze basis het bedrag, dat voor steun noodig is, nog zeer groot zijn. De voordeelen, die tegenover deze uitgave staan, worden onevenredig genoemd.

Daarna wordt de toestand besproken, die het gevolg zal zijn van het ophouden van den steun. Het in de fabrieken gestoken kapitaal zoude voor het grootste gedeelte verloren zijn, maar de boeren zouden eene tijdelijke ondersteuning kunnen ontvangen tot dat zij zich aan de gewijzigde omstandigheden aangepast en eene andere cultuur gevonden hebben. Intussen zoude men aan de inheemsche productie toch tot 1937 dezelfde faciliteiten moeten verleen als aan de koloniale producenten tot dat jaar toegezegd zijn, bestaande uit eene accijnsverlaging van Sh. 6/9 per cwt. voor ruwsuiker en Sh. 7/9 per cwt. voor raffinade, waardoor het bij een matig herstel van den wereldsuikerprijs misschien mogelijk is, dat enkele fabrieken in streken, waar de bieten het goedkoopst verbouwd worden, het bedrijf kunnen voortzetten.

De conclusie, waartoe het meerderheidsrapport komt, is, dat men na een overzicht van alle factoren, waarvan men kennis heeft kunnen nemen, geen rechtvaardiging heeft kunnen vinden van de uitgave van millioenen Ponden per jaar voor eene industrie, die weinig vooruitzicht heeft ooit self-supporting te worden en voor een landbouwproduct, dat zonder dezen steun bij de tegenwoordige suikerprijzen practisch waardeloos zoude zijn, en dat men daarom eene voortzetting van den steun niet aanbevelen kan.

Tenslotte wordt gewezen op de wenschelijkheid, dat de protectie, die de raffinaderijen genieten, herzien worde in het licht van het door de Regeering te nemen besluit betreffende de bietsuikerindustrie.

* * *

Het aan dit rapport van de meerderheid der uit drie leden bestaande commissie toegevoegde minderheidsrapport komt tot een tegenovergesteld advies.

Terwijl de heer Lloyd zich accoord verklaart met nagenoeg alle beschouwingen in de hoofdstukken I tot IX van het meerderheidsrapport, zet hij zijne argumenten uiteen, waarom hij het advies zijner collega's, om den steun niet voort te zetten, niet kan goedkeuren.

Groote nadruk wordt daarbij gelegd op de waarschijnlijkheid van eene verbetering van den wereldsuikerprijs, terwijl zoowel de directe als indirecte

voordeelen, aan de bietencultuur en de inheemsche suikerindustrie verbonden, als van grootere beteekenis worden geschilderd dan in het eerstgenoemd rapport.

Verder wordt er op gewezen, dat de koloniale suikerindustrie een steun in den vorm van preferentieel invoerrecht geniet van maximum Sh. 7/9 per cwt. Alhoewel de meerderheid der commissie niet genegen is de, voor de inheemsche producenten op het oog, blijk boven dezen steun benodigde, Sh. 3/6 per cwt. te verstrekken, erkent zij, dat men in elk geval de Sh. 7/9 niet aan de bietenboeren onthouden kan, hetgeen echter onvoldoende is om een betalend bedrijf voor eigen cultuur en industrie te waarborgen. Dat onder deze omstandigheden tot opheffing der industrie en contante betalingen aan de boeren bij wijze van compensatie gedurende drie jaren geadviseerd wordt, vindt bij dit lid der commissie geen instemming.

Uiteindelijk omvat het minderheidsrapport de volgende voornaamste recommandaties:

Voorzieningen te treffen voor de ondersteuning gedurende een verderen langen termijn der Engelsche bietsuikerindustrie bij een oogst van ongeveer de tegenwoordige grootte.

De hulp moet, voor zoover mogelijk, gevonden worden door eene vermindering van den accijns op binnenlandsche suiker en verder eventueel uit eene kleine heffing op het heele suikerverbruik.

Vereeniging aller fabrikanten van binnenlandsche suiker in eene enkele corporatie.

Instelling eener permanente suikercommissie om op de geheele suikerindustrie toezicht te houden.

De schaal van den toekomstigen steun te baseeren op fabrieksresultaten en verband houdend met den suikerprijs, eene winstmarge latend ter beoordeeling van de commissie.

Opheffing van het tegenwoordige fiscale onderscheid ten nadeele van de fabricatie van witte suiker door bietsuikerfabrieken.

Reguleering van de productie en den verkoop van geraffineerde suiker door eene industrieele overeenkomst op ongeveer den grondslag zooals thans in werking, doch berekend op eene nadere aaneensluiting tusschen raffinadeurs en fabrikanten, goed te keuren door de nieuwe suikercommissie.

* * *

Zooals reeds in den aanhef aangeduid en naar kan blijken uit hetgeen hier overgenomen werd, vormt het geheele verslag eene interessante lectuur. De bijgevoegde tabellen en statistieken verhoogen de waarde daarvan.¹⁾

Ook voor het probleem van den steun aan de Nederlandsche bietsuikercultuur mag dit onderzoek van belang geacht worden. De verschillende belanghebbenden zullen dan waarschijnlijk dat er uit citeeren wat het meest naar hun gading is, maar aan de Nederlandsche Regeering zij eene objectieve beoordeeling aanbevelen.

Het blijft nu afwachten wat de Engelsche Regeering naar aanleiding van deze adviezen zal besluiten. Krachtige protesten van de zijde der bietsuikerindustrie tegen het meerderheidsadvies moeten reeds binnengekomen zijn en over het algemeen gelooft men in Engelsche suikerkringen niet aan eene intrekking van den steun, maar het is natuurlijk mogelijk, dat hier de wensch de vader van de gedachte is. Het schijnt evenwel zeker te zijn, dat voorloopig geen uitbreiding van het gesteunde areaal zal plaats hebben, eerder eene inkrimping.

Het ware te wenschen, dat de Engelsche Regeering bij de behandeling van dit vraagstuk ook de

¹⁾ Het geschrift „Report of the United Kingdom Sugar Industry Inquiry Committee” is uitgegeven door H. M. Stationery Office en overal verkrijgbaar voor den prijs van Sh. 2.

oppermachtige positie, die het raffinaderijbedrijf inneemt, onder de oogen zal zien en den invloed, die daarvan op de suikermarkt uitgaat. Wanneer in Engeland, dat de grootste afnemer van vrije suiker in de wereld is, niet practisch een single buyer bestond, die bij zijne inkoop gebruik weet te maken van zijne monopoliepositie, zoude de wereldprijs van suiker zich waarschijnlijk reeds lang op een hooger niveau hebben bewogen, waarvan de suikerindustrie in de koloniën zoude profiteren, terwijl de steun aan de bietsuikercultuur verlaagd had kunnen worden. De uitsluiting van concurrentie bij de Engelsche koopers houdt de suikerprijzen op een kunstmatig laag peil, dat beneden den kostprijs in alle productielanden ligt.

A. V.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

SCHATTING VAN DE MET BIETEN BEBOUWDE OPPERVLAKTE VAN EUROPA IN 1935.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen schrijft ons:

Met het gebruikelijk voorbehoud omtrent een latere herziening volgt hieronder een raming van de dit jaar met bieten bebouwde oppervlakte van Europa.

	Met bieten bebouwde oppervlakte in 1000 ha			Bietsuikerproductie in 1000 metr. tons ruwsuikerwaarde	
	1935	1934	1933	1934/35	1933/34
	Raming			Raming	Opbrengst
Duitschland ¹⁾ ..	375	354	293	1.685	1.429
Dantzig	—	5	5	33	26
Tsjecho-Slowak.	143	144	139	635	517
Oostenrijk	44	50	47	223	170
Hongarije	38	38	38	120	136
Frankrijk	230	263	246	1.225	946
België	48	54	53	270	247
Nederland	40	42	47	243	290
Polen	113	113	98	447	342
Denemarken ..	43	43	44	90	254
Zweden	50	51	51	272	305
Italië	85	86	77	340	300
Spanje	60	90	80	360	242
Joego-Slavië ..	29	22	25	63	74
Roemenië.....	36	33	52	107	145
Bulgarije.....	2	2	11	9	45
Zwitserland ..	2	2	2	10	9
Gr.-Britannië	152	163	148	694	523
IerscheVrijstaat	22	18	6	75	35
Finland	3	3	3	11	7
Letland	14	15	13	60	35
Lithauen	7	4	4	17	9
Turkije (Europ. en Aziat.)	24	33	26	66	78
Europa zonder					
Sovjet-Rusland	1.560	1.628	1.508	7.055	6.164
Sovjet-Rusland	1.200	1.176	1.212	1.500	1.040
Totaal Europa	2.760	2.804	2.720	8.555	7.204

¹⁾ In begrepen de bieten, bestemd om gedroogd te worden

De raming kan er te minder aanspraak op maken, met de werkelijk met bieten bebouwde oppervlakte overeen te stemmen, daar in vele landen de overeenkomsten tusschen de suikerfabrieken en de bietenboeren niet in een bepaald aantal ha, doch in een bepaalde hoeveelheid bieten luiden.

In de landen, waar de omvang van de suikerproductie door overeenkomsten of verordeningen van de overheid wordt vastgesteld, wordt in den regel de, met deze suikerproductie overeenkomende, hoeveelheid bieten vastgesteld en aan elken bietenboer op grond van hetgeen hij tot dusverre heeft geleverd medegedeeld, welk gedeelte daarvan voor zijn rekening komt.

Dergelijke „individuele” bietencontingenten bestaan voornamelijk in Duitschland, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Frankrijk, Nederland, Italië en Polen.

Het is duidelijk, dat pas na verloop van een zekeren tijd een overzicht omtrent de grootte van de oppervlakte, waarvan de landbouwers veronderstellen, dat zij met hun contingenten in overeenstemming is,

verkregen kan worden. De ondervinding der laatste jaren heeft echter geleerd, dat ondanks deze onzekerheid de fouten, welke bij een raming aan het einde van April worden gemaakt, niet zeer groot zijn; zoo staat tegenover onze schatting van verleden jaar voor Europa zonder Sovjet-Rusland van 1.587.000 ha, waarbij om een later vermelde reden nog 13.000 ha voor Duitschland moesten worden gevoegd, een werkelijk bebouwde oppervlakte van 1.628.000 ha, terwijl onze raming voor 1933 1.485.000 ha bedroeg tegen een uitkomst van 1.508.000 ha.

Wat bij de in nevenstaande tabel verwerkte raming het meest in het oog loopt, zijn de uitbreiding van de bebouwde oppervlakte in het Duitse Rijk en de inkrimping van de bebouwde oppervlakte in Frankrijk. Het is nog niet zeker, welk gedeelte van den bietenoogst in Duitschland voor suikersnijdsels en niet voor suiker zal worden verwerkt. Dientengevolge kan voor dit jaar slechts de geheele met bieten bebouwde oppervlakte worden opgegeven, inclusief die, waarvan de oogst tot gedroogde bieten wordt verwerkt. Dit brengt natuurlijk mede, dat ook voor de voorafgaande jaren de totale bebouwde oppervlakte moet worden vermeld, terwijl wij in vroeger jaren bij de ramingen slechts met de voor het winnen van suiker bestemde oppervlakten rekening hielden.

De uitbreiding van den aanplant in Duitschland was een gevolg van het feit, dat de te groote voorraden, welke tot een inkrimningspolitiek noodzaakten, thans geheel zijn opgeteerd en de centrale vereeniging van de Duitse suikerproductie met een zoodanige suikerproductie rekening moet houden, welke de behoefte dekt en nog een bepaalde reserve voor geval van nood aan het einde van de campagne voor een eventueelen misoogst in het volgende jaar verzekert.

In Frankrijk is de toestand omgekeerd. Door den onverwachten gunstigen oogst van verleden herfst overtrof de productie (1.225.000 ton) verre het volgens de overeenkomst vastgestelde contingent van 987.000 ton ruwwaarde. Daarom moet voor een vermindering van de groote voorraden door een kleinere oogst in den herfst van dit jaar worden gezorgd.

Ook Groot-Brittannië geeft een duidelijke beperking te zien. Deze werd noodzakelijk, doordat de regering de oppervlakten, waarvoor steun (subsidie) wordt gegeven, tot 152.000 ha heeft verminderd.

Behalve in Frankrijk en Groot-Brittannië streeft men er over het algemeen ook elders naar, de bebouwde oppervlakte in te krimpen of tenminste niet uit te breiden. Bijzonder groot is de achteruitgang in Spanje, waar men er ernstig aan denkt de overtollige suikervoorraden door een overeenkomstige vermindering van de productie te doen afnemen.

Opmerkelijk is daarbij, dat ook in Nederland de bebouwde oppervlakte dit jaar kleiner zal zijn, hoewel de hoeveelheid bieten, waarvoor steun wordt gegeven, gelijk is aan die van het vorige jaar (1.540.000 ton) en ook de prijs (f 10) geen verandering heeft ondergaan.

Tenslotte zij nog vermeld, dat Dantzig dit jaar geheel uit de rij van de bietenverbouwende landen treedt, omdat wegens transfermoelijkheden van een uitvoer naar Duitschland in 1935/'36 wordt afgezien en de behoefte van het gebied van de vrije stad Dantzig uit de aanwezige voorraden gedekt kan worden.

Waar geen inkrimping noodzakelijk is, blijft de bebouwde oppervlakte in den regel ongewijzigd. Een uitbreiding vindt slechts plaats in Joego-Slavië, Roemenië, de Iersche Vrijstaat en Lithauen. Bij een goeden oogst kunnen Ierland en Lithauen dit jaar het beoogde doel van zelfvoorziening bereiken.

Indien de werkelijk bebouwde oppervlakte overeenkomt met de raming, zal Europa zonder Sovjet-Rusland een achteruitgang van 1.628.000 ha tot 1.560.000 ha, d.w.z. met 4.2 pCt. te zien geven.

Voor Sovjet-Rusland worden in overeenstemming met het economisch programma 1.200.000 ha voor-

zien. Men moet helaas ook dit jaar voor dit gebied het ontbreken van elk betrouwbaar en nauwkeurig statistisch bericht betreuren.

Met inbegrip van Sovjet-Rusland doet de raming een achteruitgang van de bebouwde oppervlakte in geheel Europa van 2.804.000 ha tot 2.760.000 ha of met 1.6 pCt. verwachten, hoewel de bebouwde oppervlakte dit jaar nog steeds iets grooter is dan in 1933, dat met 2.720.000 ha de kleinste bebouwde oppervlakte van de laatste zes jaren te zien gaf.

AANTEKENINGEN.

De Zwitsersche franc en de toestand op de geld- en kapitaalmarkt.

Een vergelijking van de weekstaten der Zwitsersche Nationale Bank laat ons een vermindering van de goudvoorraden zien van Frs. 507.6 miljoen vanaf 15 Januari tot 23 April jl. In de eerste 2½ maand vloeiden ca. Frs. 200 miljoen af, in de laatste drie weken een bedrag van ruim Frs. 310 miljoen.

Hoe aanzienlijk deze vermindering ook zijn mag, niet vergeten mag worden, dat reeds eerder groote goudonttrekkingen hebben plaats gehad, nl. tot een bedrag van Frs. 716 miljoen in de periode van medio April tot 7 Juli 1933 en nogmaals van Frs. 365 miljoen in de periode van 15 Februari tot ulto. April 1934 en voorts dat de momenteele goudvoorraad van Frs. 1.402 miljoen nog altijd ver uitsteekt boven den goudvoorraad, welke de Zwitsersche Nationale Bank aanhield vóór de devaluatie van het Pond Sterling in 1931 en toen ca. Frs. 1.000 miljoen bedroeg. In dit licht bezien beteekent de vermindering van de goudvoorraden een terugkeer naar meer normale verhoudingen, zij het ook dat deze beweging veroorzaakt werd door een wantrouwen in de positie van den Franc.

Terwijl nu bij de goudonttrekkingen in vorige jaren en ook nog in de periode van medio Januari tot 30 Maart jl. een evenredige vermindering van de rekening-courant saldi bij de Nationale Bank te constateeren viel, gepaard aan een kleine uitbreiding der biljettencirculatie, waartegenover echter grootere uitzettingen stonden, is de beweging sedertdien iets anders. Vooral in de laatste 2 weken bleken de rekening-courant saldi bij de Nationale Bank in belangrijk geringere mate af te nemen dan de goudvoorraad, terwijl ook de nu optredende vermindering van de biljettencirculatie nog geen evenwicht maakte. Opmerkelijk is in de laatste weekstaten dan ook de uitzetting der posten wissels in portefeuille, wissels der „Darlehenskasse" en buitenlandsche correspondenten, waaruit men zou kunnen besluiten, dat de particuliere banken thans een beroep beginnen te doen op de circulatiebank, terwijl zij vroeger konden volstaan met een opvraging van hun tegoed.

Dit tegoed bij de Nationale Bank, dat op 15 Januari jl. nog Frs. 681 miljoen bedroeg, was op 23 April nog slechts Frs. 328 miljoen. De bankbiljettencirculatie was in dienzelfden tijd van Frs. 1313 miljoen gedaald tot Frs. 1271 miljoen. Het dekingspercentage was echter met 88 pCt. op 23 April nog zeer hoog (93 pCt. op 6 April jl.).

Merkwaardig, nl. als tegenstelling tot de door De Nederlandsche Bank gevolgde politiek, is het feit, dat de Zwitsersche Bank haar disconto tot nu toe niet heeft verhoogd. Dit staat sedert Januari 1931 op 2 pCt., waaruit blijkt, dat het officieel disconto practisch niet veel betekenis heeft, hetgeen dan ook het geval is, enerzijds door de groote liquiditeit, welke de particuliere banken steeds hebben weten te bewaren, anderzijds door de strenge eischen, welke de Nationale Bank aan het disconto- en beleeningspapier stelt.

De technische positie van den Franc wordt voorts bepaald door de *betalingsbalans*. Terwijl deze in de jaren 1928 tot en met 1930 gunstig was voor Zwit-

serland, daar het stijgend invoersaldo ruimschoots werd goedge maakt door het toeristenverkeer, de verleening van bankiers- en verzekeringsdiensten en niet in het minst door de renten op buitenlandsche beleggingen, kwam daarna een belangrijke ommekeer. Want terwijl het importsurplus bleef stijgen, verminderte de „onzichtbare” uitvoer aanzienlijk. De ongunstige betalingsbalans der laatste 4 jaren werd mogelijk gemaakt door een enorme kapitaalimport, welke niet minder dan Frs. 2.700 millioenen bedroeg. Voor zoover deze niet gecompenseerd werd door het gat in de vorderingsbalans, had deze plaats in den vorm van een goudimport van niet minder dan Frs. 1.795 millioenen, waarvan ruim Frs. 1.290 millioenen zijn weg vond naar de kelders der Nationale Bank. Dit bedrag van Frs. 2.700 millioenen stelt dus het kapitaal voor, dat door buitenlanders en Zwitsers om redenen van monetaire onzekerheid in Zwitserland werd ingevoerd, resp. gerepatriëerd werd.

In de laatste twee jaren nu is Zwitserland er door een rigoureuze beschoermingspolitiek in geslaagd, het importsaldo terug te brengen op Frs. 565 millioenen (1932: Frs. 915 millioenen), zij het ook, dat de importen zelf belangrijk sterker beknot werden. Het gevolg is geweest, dat de vorderingsbalans nog wel passief is, doch in afnemende mate, nl. met bedragen van respectievelijk Frs. 265 en 165 millioenen. Waar in de beide laatste jaren goudafvloeiing plaats had tot iets geringere bedragen, daar heeft dus nog eenige kapitaalimport plaats gehad.

Wanneer nu echter door verbetering van de economische situatie in andere landen, gepaard aan groter vertrouwen in de monetaire verhoudingen aldaar, kapitaalexport zal volgen, zal dit een sterken druk geven op de betalingsbalans van Zwitserland en moet veel goud verdwijnen. Hetzelfde gevolg zal een wantrouwen in de economische positie van het land zelf hebben.

Het heeft er thans de schijn van, dat deze situatie is ingetreden. Over den minder gunstigen toestand van het economisch leven werd in het Economisch-Statistisch Kwartaalbericht van 17 April gemeld:

In den laatsten tijd hebben verkoopen van effecten in Zwitserland plaats gehad, waardoor een druk op den koers ontstond, welke zich voornamelijk uitte op de obligatiemarkt. De voor het economisch leven onaangename zijde is, dat daardoor aan het streven van de Regeering om te komen tot een lager rentevoet, den pas wordt afgesneden.

Begrijpelijk is het daarom, dat de Regeering onder den druk der banken ertoe is overgegaan, haar toevlucht te nemen tot de uitgifte van korte termijnobligaties, welke door de banken in portefeuille zullen worden gehouden. Ook voor de banken is dit een welkome belegging, daar zij gezien het zeer labiele karakter harer verplichtingen genoodzaakt zijn, enorme bedragen liquide te houden, hetgeen de rentabiliteit dezer instellingen benadeelt.

Tegenover de groote liquiditeiten vormen echter de overige uitzettingen der banken een weinig opwekkend beeld: bij de commercieele banken groote bedragen aan door transferregelingen bevroren vorderingen, bij commercieele en kantonale banken weinig liquide deelnemingen in en vorderingen op het binnenlandsche bedrijfsleven.

* * *

Bij de thans in Zwitserland actueele vraag: consequente deflatie, devaluatie of een voortzetting van de gevolgde subsidieeringspolitiek speelt de positie der banken een groote rol. Een opheffing der subsidieeringspolitiek zou immers ook de banken uiteindelijk groote verliezen berokkenen, hoewel dit voor die instellingen, welke meer binnen- dan buitenlandsch georiënteerd zijn, natuurlijk sterker geldt.

Gr.

Bevordering van den uitvoer in Japan.

De maatregelen die Japan den laatsten tijd neemt om zijn export te bevorderen, verdienen de volle aandacht. Speciaal de, reeds eerder in dit weekblad besproken,¹⁾ exportkartellen nemen hierbij een zeer belangrijke plaats in. Voortkomend uit de kringen van belanghebbenden zijn deze kartellen er in de eerste plaats op gericht de Japansche exportbelangen te dienen. Het zijn of vereenigingen tot samenwerking van producenten van een belangrijk exportartikel, of wel van alle exporteurs, die een bepaalde markt bewerken.

Een van de voornaamste redenen van hun bestaan was aanvankelijk het ageeren tegen den uitvoer van minderwaardige goederen. Zij werken zoowel op het gebied van de qualiteitscontrole, als ook ter bevordering van den uitvoer door marktonderzoekingen. De staatssteun draagt in belangrijke mate bij tot het bereiken van het gestelde doel.

Japan is gedwongen zijn uitvoer uit te breiden ten einde zijn economische en militaire uitrusting, onafhankelijk van buitenlandsche financieele hulp, aan de bevolkingstoename aan te passen. Alle krachten zijn hier de laatste jaren voor ingespannen.²⁾ De betrokken bedrijfsgroepen zelf werden in belangrijke mate belast met de uitvoering van de noodzakelijke maatregelen; terwijl alle overige exportlanden groote moeilijkheden ondervinden, is het aan Japan gelukt in deze crisis zijn uitvoer uit te breiden.

Weliswaar hebben hier naast de organisatorische maatregelen ook het niveau van de kosten van levensonderhoud en de valuta-depreciatie een rol gespeeld, maar toch is de invloed van de kartellen zeer groot. Hun kracht ligt voornamelijk in het feit, dat concurrentie uit eigen kring vermeden wordt, en in de heilzame werking, die van deze samenwerking op de bevordering van den export uitgaat. In de „Wirtschaftsdienst” van 19 April 1935, waaraan het volgende is ontleend, wordt aan deze exportvereenigingen nadere aandacht geschonken.

Zoo bieden bijv. de exportkartellen de mogelijkheid om den totalen uitvoer van de aaneengesloten groep over het kartel af te rekenen en de bedragen naar evenredigheid onder de leden te verdeelen. Daardoor worden ook de verliezen, die een gevolg zijn van het ontsluiten van nieuwe markten, gezamenlijk gedragen. De verovering van nieuwe markten wordt door deze risicoverdeeling in sterke mate bevordert. Bepaalde landen zijn uit propagandistisch oogpunt langen tijd bijna voor niets van sommige goederen voorzien, waartoe individueele exportzaken zeker niet in staat waren geweest. Dat deze wijze van propaganda maken succes heeft gehad, blijkt duidelijk uit de statistiek van den Japanschen buitenlandschen handel.

Naast deze pioniersarbeid is ook de werking van de kartellen met het oog op het behouden van reeds bestaande buitenlandsche handelsbetrekkingen zeer belangrijk. Bij de moeilijkheden, die vele landen op dit terrein ondervinden, geldt voor Japan nog speciaal het volgende bezwaar.

Hoewel de totale invoer ongeveer gelijk is aan den uitvoer, komen deze invoeren uit betrekkelijk weinig landen, welker handel met Japan dus groote invoeroverschotten te zien geeft. Met vele andere landen evenwel toont de Japansche handelsbalans regelmatig een groot uitvoeroverschot. De structuur van dezen handel wordt thans door het wederkeerigheidsprincipe, dat in den internationalen handel meer en meer

¹⁾ Prof. Dr. Paul Keller in „Japan's stelselmatige economie”. E.-S.B. van 6 Maart 1935.

²⁾ De vorige week werd melding gemaakt van de oprichting van een officieele controle-instantie, welke erop toe zal zien, dat de import, den export niet zal overtreffen. Buitenlandsche maatregelen tot beperking van den Japanschen invoer zullen met represailles worden beantwoord (hogere invoerrechten, invoerbeperkingen en zelfs invoerverboden).

ingang vindt, bedreigd. Men heeft in Japan geprobeerd dit gevaar door rechtstreeksche onderhandelingen met de betrokken landen te bezweren en heeft tegelijkertijd aan de aanwezige exportorganisatie in dit verband eenige nieuwe functies toegewezen. In de eerste plaats is den exportkartellen opgedragen er voor te zorgen, dat de, door verdragen verkregen contingenten, worden uitgevoerd en dat deze naar evenredigheid onder de Japansche industrie, die er voor in aanmerking komt, worden verdeeld. Tevens is hun opgedragen zooveel mogelijk te zorgen voor het in evenwicht brengen van de handelsbalans met de afzonderlijke landen. Het bleek daarbij veelal noodzakelijk met behulp van de kartellen groote prijsverschillen te overbruggen. Een interessante illustratie van de wijze, waarop gepoogd wordt het handelsverkeer zoo elastisch mogelijk te maken, levert de handelsbeweging met Zuid-Afrika.

Zonder in noemenswaardige mate Zuid-Afrikaansche producten af te nemen, is Japan's uitvoer naar dat land zeer belangrijk. Voor een groot deel was de geringe invoer uit Zuid-Afrika het gevolg van de hooge Zuid-Afrikaansche prijzen (met name van wol). Uit de winsten van den uitvoer is nu een fonds gevormd, dat moet dienen om den invoer uit Zuid-Afrika te stimuleeren en goedkoop te maken. Ook de betrokken Japansche scheepvaartmaatschappij werd daardoor in staat gesteld haar vrachten van Zuid-Afrika naar Japan te verlagen. Zooveel mogelijk probeert men dergelijke compensaties zonder financieelen steun van den Staat tot stand te brengen. De kartellen kunnen er ook, beter dan de Staat dat zou kunnen, voor waken, dat niet enkele exporteurs speciale voordeelen zullen verkrijgen en dat de verdeling van de te leveren contingenten naar bepaalde landen zoo goed mogelijk plaats heeft.

Door gebruik te maken van de speciale kennis en de natuurlijke tegenstellingen van de leden worden verliezen zooveel mogelijk vermeden en heeft men de gewenschte resultaten t.a.v. de buitenlandsche handelsbeweging zonder bureaucratische moeilijkheden kunnen bereiken.

Bijna iedere maand wordt een nieuwe organisatie in het leven geroepen, hetzij doordat de uitvoer van een nieuw artikel voor een dergelijke organisatie groot genoeg is geworden, hetzij doordat de handel met een bepaald land samenwerking noodzakelijk maakt. Begin 1935 werden meer dan 30 exportartikelen op deze wijze gecontroleerd en waren 73 exportkartellen werkzaam. De laatste maanden is de controle verscherpt, daar pogingen tot ontduiking veelvuldig voorkwamen. Typeerend is, dat de hierbij betrokken kooplieden tot gevangenisstraffen werden veroordeeld.

Waar langen tijd onderbiedingen tot lagere prijzen leidden dan noodzakelijk was om de buitenlandsche markt te veroveren, hebben ook hier de kartellen tot vermindering van verliezen bijgedragen.

De „Wirtschaftsdienst” geeft vervolgens een overzicht van de in Augustus 1934 bestaande exportkartellen met speciale controle-maatregelen.

Het Rusland-Japan-exportkartel voor den uitvoer van netten, touwwerk enz. naar Rusland. Beperking van hoeveelheden en het handhaven van minimumprijzen.

Het Japan-Amerika-sinaasappel-exportkartel voor den uitvoer van mandarijnen en sinaasappelen naar de Vereenigde Staten en Canada. Beperking van hoeveelheden en het handhaven van minimumprijzen voor de Ver. Staten.

Het Japan-Philippijnen-exportkartel voor gebreide goederen voor den uitvoer naar de Philippijnen. Beperking van hoeveelheden.

Het kunstpaarlen-exportkartel voor den uitvoer van Japansche paarlen naar alle belangrijke afzetmarkten.

Beperking van hoeveelheden en het handhaven van overeengekomen minimumprijzen.

Het aardewerk-exportkartel voor den uitvoer van aardewerk naar de belangrijkste markten van de wereld. Handhaving van minimumprijzen.

Het bier-exportkartel voor den uitvoer van bier naar

Siam, Hongkong, de Straits-Settlements, Nederlandsch-Indië, de Vereenigde Staten en Britsch-Indië. Beperking van hoeveelheden.

Het Japan-Britsch-Indië-katoenexportkartel voor den uitvoer van katoenproducten naar Britsch-Indië. Beperking tot de overeengekomen invoercontingenten, enz.

In voorbereiding bevonden zich op dat moment de volgende, thans meerendeels reeds in werking getreden kartellen.

Het rijwielen-exportkartel voor den uitvoer van fietsen naar de belangrijkste Aziatische markten. Contrôle op de geëxporteerde hoeveelheden.

Het exportkartel voor gebreide goederen. Uitvoer van gebreide goederen naar alle markten. Handhaving van minimumprijzen.

Het borstel-exportkartel voor den uitvoer van borstels naar alle markten van de wereld. Handhaving van minimumprijzen. Beperking van uitgevoerde hoeveelheden.

Het exportkartel voor wollen dekens voor den uitvoer naar alle markten der wereld. Prijs- en hoeveelheidscontrole.

Het cement-exportkartel voor den uitvoer van cement naar alle deelen der wereld. Beperking van de uitgevoerde hoeveelheden.

Buitendien zijn speciale kartellen ermede belast den uitvoer van gloeilampen naar Engeland, van aardewerk- en porceleinartikelen naar Frankrijk en van potlooden naar de Vereenigde Staten te controleren.

De inwendige organisatie van de kartellen is gekenmerkt door zelfbestuur. De regeeringsinvloed (de regeering vertegenwoordigd door het ministerie van handel en industrie) is bij de oprichting zeer groot (beslist wordt, welke artikelen rijp zijn voor organisatie en welke firma's zich moeten aansluiten), doch beperkt zich verder tot toezicht en de mogelijkheid om in te grijpen.

De arbeid van de kartellen wordt door de regeering op alle mogelijke manieren ondersteund. Zij zijn vrij van de betaling van belastingen en kunnen van den consulaire dienst gebruik maken. Ook kunnen zij bij de onderhandelingen van de regeering over handelsverdragen hun medewerking verlenen.

Het feit, dat Japan één van de jongste exportlanden van de wereld is, heeft de hechte organisatie van deze kartellen zeer bevorderd. De voordeelen, die het economisch leven in Japan van deze organisaties ondervindt, zijn zoodanig, dat zij in andere industriele exportlanden groote belangstelling verdienen. Japan biedt een beeld van wat er met exportvereeningen (ook door Dr. Schacht in zijn rede te Leipzig bepleit) te bereiken valt.

Ook voor Nederland lijkt het van groot belang deze kartellen te bestudeeren en zich af te vragen of uit de wijze, waarop in Japan de uitvoer wordt bevorderd, leering valt te trekken. S.

Het Regeeringsstandpunt tegenover steunverleening door gemeenten aan nieuw op te richten bedrijven.

In overleg met zijn ambtgenoot van Economische Zaken heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken op 11 April jl. de volgende mededeeling aan de Gemeentebesturen gezonden:

„Tot voor slechts enkele jaren kon de Regeering zich in het algemeen ten opzichte van plannen, op industriele vestigingen betrekking hebbende, van bemoeiing onthouden. Tot op zekere hoogte behoeft in deze houding geen wijziging te worde gebracht, in gevallen, waarin — gelijk den laatsten tijd voorkomt — de opkomst van nieuwe bedrijven geheel of ten deele het gevolg is van door de Overheid getroffen maatregelen, hoezeer in die gevallen de mogelijkheid bestaat, dat het algemeen belang en soms zelfs het locale of particuliere belang op den duur niet blijkt te zijn gediend. Indien evenwel bij de totstandkoming van nieuwe ondernemingen door lagere of hogere overheidsorganen, als gemeentebesturen e.d., steun wordt verleend, moet een passieve houding der Regeering worden prijsgegeven. Het is immers duidelijk, dat, om een voorbeeld te noemen, steun langs directen of indirecten

weg aan een nieuwe op de Nederlandsche markt bij een bestaande contingentering werkende onderneming, veelal geen werkverruiming doch werkverplaatsing in het leven roept. Wordt hierboven gesproken van contingentering, andere bemoeiingen van overheidswege, zoals tariefpolitiek, hanteering van bevoegdheden voortvloeiende uit de Vreemdelingenwet, de uitvoering der Wet tot het verbindend- en onverbindendverklaren van ondernemers-overeenkomsten, de gestie van het Werkfonds e.d., kunnen in dit verband evenzeer worden genoemd.

Ik wend mij daarom tot uw College met het verzoek om U van steunverleening aan nieuwe op te richten ondernemingen in welken vorm dan ook te onthouden, zolang geen zekerheid bestaat, dat met steunverleening het algemeene Nederlandsch belang gebaat is.

Deze zekerheid kan worden verkregen indien men zich wendt tot het Departement van Economische Zaken, dat steeds bereid zal zijn alle gewenschte inlichtingen te verstrekken en deze vergezeld zal doen gaan van een advies. Dit Departement beschikt daartoe over de noodige outillage."

De Minister van Binnenlandsche Zaken, die zich reeds eenige malen heeft uitgesproken tegen lokaal protectionisme, heeft met dit schrijven opnieuw de aandacht gevestigd op de onwenschelijkheid van dit streven. Bovendien nam de concurrentie tusschen de gemeenten om nieuwe fabrieken op haar grondgebied te kunnen vestigen zulke afmetingen aan, dat ingrijpen noodzakelijk was. Tevens blijkt hieruit, dat de Regeering toezicht wil houden op de vestiging van nieuwe bedrijven en dat Zij er van overtuigd is, dat de industrialisatieproblemen niet alleen lokaal moeten worden opgelost, doch ook in algemeen verband moeten worden beoordeeld.

Omvang van de werkloosheid in Frankrijk.

Het is bekend, dat de werkloosenzatistiek in Frankrijk zeer onvolledig is en het daarom moeilijk is nauwkeurig in cijfers uit te drukken, welken omvang dit euvel heeft aangenomen. Dikwijls moet men schatten, waarbij zich speciale moeilijkheden voordoen, die inhaerent zijn aan de structuur van het Fransche bedrijfsleven, waarin de kleine en middelgrootbedrijven de grootste rol spelen en die veelal ook een gevolg zijn van de verschillende locale organisaties voor werkloosenzteun. In dit verband wijst het tijdschrift „Le Troc” er op, dat er drie bronnen bestaan, die eenig licht kunnen werpen op den waren omvang der werkloosheid.

Als eerste bron noemt het de liefdadigheidsinstellingen (*Bureaux de bienfaisance*). Zij geven de volgende cijfers t.a.v. ondersteunde werklozen:

15 Jan. 1935: 468.044 (41 pCt. meer dan op 15 Jan. 1934); 31 Dec. 1934: 419.129 (34 pCt. meer dan op 31 Dec. 1933).

Deze instellingen bewegen zich slechts voor een gedeelte op het terrein der werkloosheid, zoodat zij ons nog geen juist beeld verschaffen.

Een tweede bron vindt men in de opgaven van de *arbeidsbeurzen*. Het aantal werkzoekenden is hooger dan het aantal ontslagen arbeiders, geschat volgens de werkloosheidstatistiek. Eind 1934 was het aantal werkzoekenden 452.548. Het is dus waarschijnlijk, dat

het aantal werklozen hooger is, dan de cijfers van de officieele statistiek aangeven. Opgemerkt dient te worden, dat de cijfers, ontleend aan de arbeidsbeurzen, onvoldoende zijn om de intensiteit van het verschijnsel aan te geven, daar deze bureaux niet het totale aantal werkzoekenden kennen. Zij leeren ons slechts, dat dit aantal tenminste 450.000 is.

Een derde bron zijn de bedrijvigheidscijfers van de *algemeene statistiek*. Deze geeft als indexcijfers van werkzame personen eind Dec. 1934 75 (1930 = 100). Verder vermeldt zij het aantal werkzame personen in bedrijven, die met 100 en meer arbeiders werken (eind Dec. 1934 2.271.756 arbeiders). Dit cijfer komt dus overeen met het indexcijfer van 75, zoodat de resterende 25 pCt. het aantal werklozen voorstellen. Dit correspondeert met een totaalcijfer van 757.350 werklozen. Dus concludeert het genoemde blad hieruit een totale werkloosheid in bedrijven met meer dan 100 arbeiders van pl.m. 7 à 800.000. Wanneer daarbij nog de cijfers van kleinere ondernemingen worden gevoegd, die bij gebrek aan statistische gegevens moeten worden geschat op 100.000 en het aantal werkzoekenden, dan komt men tot het totale werkloosheidscijfer van 1 à 1½ miljoen. Hoewel deze schatting niet exact is en zich tusschen ruime grenzen beweegt, geeft zij niettemin een beteren indruk van den omvang van de werkloosheid dan de andere genoemde bronnen.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Mrt. 1935	Jan./Mrt. 1935	Jan./Mrt. 1934
Prod. Steenkolen in tonnen	931.057	2.893.225	3.114.792
Aantal normale werkdagen	22 ¹⁾	68	77

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	9.589 ²⁾	29.929	36.479
Netto-productie in tonnen..	9.589 ²⁾	29.929	36.479
Aantal normale werkdagen	13	39	50

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:	4.882	17.135	5.988 ³⁾
Geraff. zout(ton)	4.882	17.135	5.988 ³⁾
Industriezout(„)			
Afvalzout(„)			
Aantal normale werkdagen	26	76	26 ³⁾

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 April 1935.....	{10.171 ⁴⁾ 19.395 ⁶⁾	75	282
1 April 1934.....	{10.634 ⁴⁾ 21.239 ⁶⁾	79	—

¹⁾ Staatsmijnen in Limburg; ²⁾ Julia en Domanië mijn; ³⁾ 19 Oranje-Nassaumijn III; ⁴⁾ 18 Laura Willem-Sophia en Oranje-Nassaumijnen I, II en IV. ⁵⁾ 6.854 ton ruwe kool, 2.735 ton bruinkoolbriketten. ⁶⁾ Alleen Januari. ⁷⁾ Bovengronds. ⁸⁾ Incl. 1.935 arbeiders in de nevenbedrijven. ⁹⁾ Ondergronds. ⁷⁾ Incl. 2.014 arbeiders in de nevenbedrijven.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	21-27 April 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. i tijdvak 1934	21-27 April 1935	Srdert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	16.967	311.542	430.225	—	3.707	19.009	315.249	449.234
Rogge	7.559	89.881	156.880	—	281	11.557	90.162	168.437
Boekweit	—	8.300	7.209	—	—	—	8.300	7.209
Mais	5.957	239.761	344.010	2.915	41.160	74.889	280.921	418.899
Gerst	11.500	127.302	136.113	1.010	13.385	23.845	140.687	159.958
Haver	1.885	47.691	52.371	—	1.460	1.350	49.151	53.721
Lijnzaad	5.465	42.626	90.521	5.350	188.765	102.726	231.391	193.247
Lijnkoek	1.300	8.341	37.919	—	—	25	8.341	37.944
Tarwemeel	327	5.875	6.090	225	2.251	863	8.126	6.953
Andere meelsoorten	373	10.840	19.299	—	1.022	2.392	11.862	21.691

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc Wissels. 4 1/2	10 Apr. '35	Lissabon	5	13 Dec. '34
	Bel. Binn. Eff. 5	10 Apr. '35	Londen	2	30 Juni '32
	Vrsch. in R.C. 5	10 Apr. '35	Madrid	5 1/2	6 Nov. '34
Athene	7	14 Oct. '33	N.-York F.R.B.	1 1/2	1 Feb. '34
Batavia	3 1/2	1 Nov. '34	Oslo	3 1/2	22 Mei '33
Belgrado	5	1 Febr. '35	Parijs	2 1/2	31 Mei '34
Berlijn	4	22 Sept. '32	Praag	3 1/2	25 Jan. '33
Boekarest	4 1/2	15 Dec. '34	Pretoria	3 1/2	15 Mei '33
Brussel	2 1/2	28 Aug. '34	Rome	3 1/2	25 Mrt. '35
Budapest	4 1/2	17 Oct. '32	Stockholm	2 1/2	1 Dec. '33
Calcutta	3 1/2	16 Febr. '33	Tokio	3.65	2 Juli '33
Dantzig	4	21 Sept. '34	Weenen	4	23 Febr. '35
Helsingfors	4	3 Dec. '34	Warschau	5	26 Oct. '33
Kopenhagen	2 1/2	1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk.	2	22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1935				1934	1933	1914
	27 Apr.	23/27 April	15/20 April	8/13 April	23/28 April	24/29 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	4 1/4	4 1/4-1/2	3 3/8-4 1/4	3 1/2-4 1/4	2 1/8-1/4	7/8-1 1/8	3 1/8-3 1/2
Prolong.	4	3 3/4-4 1/4	3 1/4-4	2 1/2-4	1 3/4-2	1	2 1/4-3 1/2
Londen Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	3/4-1	1/4-1	1 1/2-2
Partic. disc.	9/16-9/8	9/16-5/8	9/16-5/8	9/16-5/8	1/16-1	1/2-9/16	4/4-3/4
Berlijn Daggeld...	3 1/2-3/4	3 1/2-3/4	3 1/2-7/8	3 3/8-7/8	4-5 3/8	4 1/4-5 1/2	—
Maandgeld	3 1/2-3/4	3 1/2-3/4	3 1/2-3/4	3 1/2-3/4	4 1/2-5 3/4	4 1/2-6 1/2	—
Part. disc.	3 3/8	3 3/8	3 3/8	3 3/8	3 3/8	3 3/8	2 1/8-1 1/2
Warenw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	—
New York Daggeld	1/4	1/4	1/4-1/2	1	1	5/8-7/8	1 1/2-2 1/2
Partic. disc.	3/16	3/16	3/16-5/16	1/16	3/8	1	—

1) Koers van 26 Apr. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) 15-18 April. 3) 22-26.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York*)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
23 April 1935	1.48 1/8	7.18 1/2	59.65	9.76 1/2	25.05	100 1/8
24 " 1935	1.47 15/16	7.15 1/2	59.50	9.75 1/2	25.04	100
25 " 1935	1.48 1/8	7.15 3/4	59.60	9.76 1/2	25.10	100
26 " 1935	1.48	7.12 3/4	59.60	9.76 1/2	25.07	100
27 " 1935	1.47 3/4	7.12 3/4	59.60	9.76 1/2	25.07	100 1/16
29 " 1935	1.47 3/4	7.14 1/8	59.62 1/2	9.76 1/2	25.05	100 1/16
Laagste d.w.1)	1.47 1/2	7.10	59.50	9.75	25.00	99 3/8
Hoogste d.w.1)	1.48 1/4	7.18 1/2	59.70	9.77	25.10	100 1/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
23 April 1935	47.90	—	6.20	1.48	12.23	20.26
24 " 1935	47.85	—	6.19	1.48	12.20	20.22 1/2
25 " 1935	47.94	—	6.19	1.48	12.23 1/2	20.24
26 " 1935	47.97	—	6.19	1.48	12.23	20.25
27 " 1935	47.92 1/2	—	6.19	1.48	—	—
29 " 1935	47.93	—	6.19	1.48	12.22 1/2	20.22 1/2
Laagste d.w.1)	47.80	—	6.15	1.45	12.15	20.15
Hoogste d.w.1)	48.00	28.00	6.22 1/2	1.50	12.32 1/2	20.35
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Ostlo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
23 April 1935	37.07 1/2	32.07 1/2	36.07 1/2	3.16	38	1.47 1/2
24 " 1935	36.90	31.95	35.95	3.15	38	1.47 1/2
25 " 1935	36.92 1/2	31.97 1/2	37.97 1/2	3.16	38	1.47 1/2
26 " 1935	36.75	31.85	35.85	3.15	38	1.47 1/2
27 " 1935	36.75	31.80	35.80	3.15	38	1.47
29 " 1935	36.87 1/2	31.92 1/2	36.00	3.15	38	1.47
Laagste d.w.1)	36.50	31.55	35.55	3.10	37 1/2	1.46 1/2
Hoogste d.w.1)	37.25	32.30	36.30	3.20	38 1/2	1.48
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't late of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
23 April 1935	4.84 7/8	6.59 1/8	40,27	67,56
24 " 1935	4.83 7/8	6.59 1/8	40,28	67,55
25 " 1935	4.83 1/8	6.59 3/8	40,28	67,56
26 " 1935	4.81 3/8	6.62 1/2	40,40	67,74
27 " 1935	4.83 1/8	6.61 1/2	40,40	67,74
29 " 1935	4.84 1/8	6.62 3/8	40,44	67,85
30 April 1934	5,13 1/2	6,63 3/4	39,72	68,18
Muntpariteit	4,86	3,90 1/8	23,81 1/2	40 1/8

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	13 Apr. 1935	20 Apr. 1935	23/26 Apr. 1935 Laagste	26 Apr. 1935 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/8	97 1/8
Athene	Dr. p. £	509	509	508	510
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 5/8
Budapest	Pen. p. £	16 3/8	16 3/4	16 3/4	16 3/4
Buenos Aires	p. peso p. £	18.85	18.95	18.90	19.10
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 3/32	1/6 1/8	1/6 3/32	1/6 5/8
Constantin..	Piast. p. £	600	602	595	602
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/2 7/16	2 2 3/16	2,2	2 8 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 3/32	1/2 1/8	1/2 1/16	1 2 1/16
Lissabon....	Escu. p. £	110	110	109 3/4	110 1/2
Mexico	\$ per £	17 1/4	17 1/4	16 3/4	17 3/4
Montevideo 2)	d. per £	19 1/4	19 1/4	19	19 1/4
Montreal ..	\$ per £	4.86 5/8	4.86 3/4	4.83 1/2	4.87 1/2
Rio de Janeiro	d. per Mil.	3 1/32	2/3	2 1 1/8	3
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/7 5/16	1 7 11/16	1 7 3/8	1 10 1/8
Singapore ..	id. p. \$	2 4 1/16	2 4 3/32	2 4	2 4 3/16
Valparaiso 4)	\$ per £	115	117	117	117
Warschau ..	Zl. p. £	25 1/2	25 1/2	25 1/8	26

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke importeurs hebben te betalen, 11 Mrt. 16.91. 2) Offic. not. vanaf 6 Apr. 40 3/8; 10 Apr. 40 1/8; 11 Apr. 40 3/8; 17 Apr. 40 1/4; 24 Apr. 40 3/8; 26 Apr. 40 1/8. 3) Id. 11 Mrt. 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste "export" notering.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	N. York 2)	Londen
23 April 1935..	32 1/2	69 7/8
24 " 1935..	32 13/16	71 3/8
25 " 1935..	34 7/8	77
26 " 1935..	36 1/4	81
27 " 1935..	35 1/8	76 3/4
29 " 1935..	34 1/16	75 3/4
30 April 1934..	18 13/16	42 1/2
27 Juli 1914..	24 11/16	59

GOUDPRIJS 3)

Londen	
23 April 1935....	143/6
24 " 1935....	143/8 1/2
25 " 1935....	144/5
26 " 1935....	144/9 1/2
27 " 1935....	145/4
29 " 1935....	144/5 1/2
30 April 1934....	135/8
27 Juli 1914....	84/10 1/2

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	15 April 1935	23 April 1935
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 29.582.298,77	f 20.232.974,99
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Maart 1935 a/d. gemeenten verstrekt op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	147.287,60	1.053.776,27
Voorwaarden aan Ned.-Indië.....	3.858.284,66	3.858.284,66
Voorwaarden aan Suriname.....	139.792.852,82	140.437.337,14
Id. aan Curaçao.....	14.450.023,46	14.232.214,79
Id. aan diverse instellingen 1).....	1.935.633,45	1.947.714,40
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	118.528.428,48	119.384.096,55
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	36.645.356,24	36.496.650,77
Vord. op andere Staatsbedrijven 1).....	40.187.434,30	40.652.434,30
Verst. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)....	26.890.637,60	27.090.637,60
Verplichtingen.	15 April 1935	23 April 1935
Voorshot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop.....	f 384.578.000,—	f 384.578.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	44.930.000,—	44.930.000,—
Zilverbons in omloop.....	1.250.419,—	1.248.659,—
Schuld op ultimo Maart 1935 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op die bel. en op de verm. bel.	11.854.877,63	11.777.886,56
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	108.004.993,07	93.765.040,10
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	—	—
Id. aan andere Staatsbedrijven 1).....	118.552.153,90	118.532.308,53
Id. aan diverse instellingen 1).....	—	—

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	13 April 1935	20 April 1935
Saldo Javase Bank.....	—	f 2.062.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	58.023.000,—
Verplichtingen:	13 April 1935	20 April 1935
Voorshot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 139.487.000,—	f 140.337.000,—
Schatkistpromessen	750.000,—	750.000,—
Schatkistbiljetten	12.035.000,—	12.035.000,—
Muntbiljetten in omloop	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	2.566.000,—	2.566.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	785.000,—	481.000,—
Voorshot van de Javase Bank.....	576.000,—	—

SURINAAMSCH E BANK.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekening 1)
30 Maart 1935..	780	1.224	362	601	1.759
23 " 1935..	1.049	1.052	368	596	1.756
16 " 1935..	1.040	1.088	403	590	1.720
9 " 1935..	778	1.108	418	590	1.726
2 " 1935..	779	1.163	430	592	1.727
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluittp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 April 1935.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 35.043.613,76 Bijbnk. „ 2.691.851,20 Ag.sch. „ 4.563.574,50	f	42.299.039,46
Papier o. h. Buitentl. in disconto	„	—	—
Idem eigen portef.	f 805.725,—	„	805.725,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	„	—	—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 145.362.547,49 ¹⁾ Bijbnk. „ 9.638.108,02 Ag.sch. „ 48.521.833,15	f	203.522.488,66
Op Effecten	f 199.445.743,02 ¹⁾	—	—
Op Goederen en Spec. „	4.076.745,64	„	203.522.488,66 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„	—	—
Munt, Goud	f 109.093.710,—	—	—
Muntmat., Goud „	535.691.606,42	—	—
	f 644.785.316,42	—	—
Munt, Zilver, enz. „	20.710.125,62	—	—
Muntmat., Zilver. „	„	—	—
	„	665.495.442,04 ²⁾	665.495.442,04 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„	37.989.561,19	37.989.561,19
Gebouwen en Meub. der Bank	„	4.970.000,—	4.970.000,—
Diverse rekeningen	„	6.368.889,23	6.368.889,23
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„	16.996.491,37	16.996.491,37
	f	978.447.636,95	978.447.636,95

Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	20.000.000,—
Reservefonds	„	3.807.914,92	3.807.914,92
Bijzondere reserve	„	5.000.000,—	5.000.000,—
Pensioenfonds	„	9.196.184,25	9.196.184,25
Bankbiljetten in omloop	„	870.822.450,—	870.822.450,—
Bankassigatiën in omloop	„	130.374,62	130.374,62
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f	15.433.170,77	15.433.170,77
Anderen „	„	47.521.356,04	47.521.356,04
	„	62.954.526,81	62.954.526,81
Diverse rekeningen	„	6.536.186,35	6.536.186,35
	f	978.447.636,95	978.447.636,95

Beschikbaar metaalsaldo f 292.651.251,74
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 731.628.130,—
 Schatkistpapier, rechtsreeks bij de Bank ondergebracht „ —

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 73.789.100,—
 2) Waarvan in het buitenland „ 201.532,58

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
29 April '35	109094	535.692	870.822	63.085	292.651	71
23 „ '35	107094	535.595	845.544	64.898	299.143	73
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitentl.	Diverse rekeningen ¹⁾
29 April 1935	42.299	—	—	203.522	806	6.369
23 „ 1935	41.459	—	—	184.130	806	5.973
25 Juli 1914	67.947	—	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
20 „ '35 ²⁾	139.090	—	172.880	31.270	57.430
30 Mrt. 1935	117.477	27.824	174.539	43.764	57.980
23 „ 1935	117.476	27.641	173.272	41.802	59.087
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
20 „ '35 ²⁾	710	67.070	—	9.690	68
30 Mrt. 1935	711	10.566	54.496	11.204	67
23 „ 1935	1.326	10.572	50.148	11.872	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
24 April 1935	193.067	393.182	59.396	5.820	9.621
17 „ 1935	193.045	392.449	60.107	5.923	10.002
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
24 Apr. '35	87.731	7.624	98.136	39.598	59.885	41,1
17 „ '35	89.986	9.147	100.294	39.393	60.596	40,7
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitentl.	Wis-sels	Waarv. op het buitentl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
12 „ '35	81.385	761	10	5.016	1.094	4.365	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Regk. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
19 Apr. '35	5.805	2.237	82.386	447	3.062	15.148
12 „ '35	5.805	2.239	82.817	584	3.113	14.920
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitentl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 „ 1935	81,0	21,8	4,3	3.591,1	40,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Regk.-Crt.	Diverse Passiva
15 „ 1935	393,1	610,6	3.488,3	898,3	207,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15 April, resp. 34, 32 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1935	Goud Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Regk. Crt.	
								Schatkist	Partic.
25 April	2.931	68	1.115	171	166	40	3.813	35	631
17 „	2.871	69	1.054	187	166	40	3.833	44	500

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels		
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾	„Other cash” ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
3 Apr. '35	5.611,3	5.593,7	236,1	6,4	5,3	
27 Mrt. '35	5.581,7	5.567,0	253,5	7,7	5,3	

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
27 Mrt. '35	2.430,3	3.130,6	4.919,1	146,9	72,5	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banken	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
20 „ '35	2	7.640	10.858	3.196	19.625	4.454

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.